

Broedvogels van de Boswachterij Ruurlo in 2006.

Gerrit Arfman

Opdrachtgever
Staatsbosbeheer
Regio Oost
Deventer

Ecologisch adviesbureau
Giesen & Geurts

*'t Goor 9, 7071 PC Ulfje.
Tél. 0315-640460
Fax 640252
Mail info@giesen-geurts.nl*

Colofon
Broedvogelkartering: Gerrit Arfman.
Foto's: Ad van Rosendaal.
Tekst: Gerrit Arfman, Yvonne Meijer, Theo Giesen.
Kaarten: Yvonne Meijer.
Layout: Giesen & Geurts, Ulft.

© 2007 Giesen & Geurts, Ulft / Staatsbosbeheer, Deventer.

Gerrit Arfman, 2007. Broedvogels van de Boswachterij Ruurlo in 2006. Giesen & Geurts, Ulft. SBB, Regio Oost, Deventer.

Inhoud

Inleiding
Dankwoord

1	Werkwijze	1
2	Soortbespreking	3
3	Vergelijking met 1989 en 1997	7
4	Broedvogels per soortgroep	
	4.1 Algemeen	14
	4.2 Open bos, bosranden	14
	4.3 Holenbroeders	18
	4.4 Oud, goed ontwikkeld bos	18
	4.5 Jong bos met struiklaag.....	19
	4.6 Opgaand bos met naaldhout.....	19
	4.7 Opgaand bos met naaldhout.....	19
	4.8 Rode Lijstsoorten	19
5	Samenvattend	20
	Literatuur	21

Bijlagen

1	Appelvink en Blauwe reiger	25
2	Bonte vliegenvanger en Boomklever	26
3	Boomleeuwerik en Boompieper	27
4	Bosuil en Buizerd.....	28
5	Dodaars en Fazant.....	29
6	Geelgors en Gekraagde roodstaart	30
7	Glanskop en Goudvink	31
8	Grasmus en Grauwe vliegenvanger	32
9	Groene specht en Grote bonte specht.....	33
10	Grote lijster en Havik.....	34
11	Holenduif en Houtsnip.....	35
12	Ijsvogel en Kauw	36
13	Kievit en Kleine bonte specht	37
14	Kneu en Kruisbek	38
15	Kuifeend en Kuifmees	39
16	Ransuil en Sijs.....	40
17	Sperwer en Spotvogel	41
18	Steenuil en Torenvalk	42
19	Tortelduif en Tuinfluiter	43
20	Vuurgoudhaan en Waterhoen	44
21	Wespendief en Wielewaal.....	45
22	Zwarte mees en Zwarte roodstaart	46
23	Zwarte specht en Zwartkop.....	47

Figuren

1.1	De geïnventariseerde Boswachterij Ruurlo	1
1.2	Luchtfoto van de onderzochte Boswachterij Ruurlo	2
3.1	Aantal per 100 ha in 1989, 1997 en 2006	8
4.1	Soorten van oud, goed ontwikkeld bos	15
4.2	Holenbroeders	15
4.3	Soorten van opgaand bos met loofbomen	16
4.4	Soorten van jong bos met struiklaag	16
4.5	Soorten van open bos en bosranden.....	17
4.6	Soorten van opgaand bos met naaldhout	17
4.7	Verspreiding van Rode Lijstsoorten	18

Tabellen

3.1	Aantal broedvogelterritoria in drie jaar.....	9
4.1	Aantal soorten per soortgroep.....	13

Inleiding

In het voorjaar-zomer van 2006 werd de Boswachterij Ruurlo geïnventariseerd op broedvogels. De kartering geschiedde in opdracht van Staatsbosbeheer en zal mede dienen als uitgangspunt voor de interne kwaliteitscontrole en de evaluatie van de beheersdoelstellingen van de Boswachterij.

De karteringsresultaten zijn aangeleverd door Gerrit Arfman (vrijwilliger bij Staatsbosbeheer). Deze gegevens zijn verwerkt door Giesen & Geurts.

Een speciaal woord van dank aan Bert Verboog (samensteller “Roofvogels van de Boswachterij Ruurlo”), Wim Elferink, Jan Klein Geltink, Jos Besselink en Bastiaan van Kampen, die hun gegevens over de roofvogels van de Boswachterij ter beschikking stelden. Deze zijn in dit rapport, daar waar nodig, overgenomen.

Voor gebiedsbeschrijvingen wordt verwezen naar eerdere karteringen (Vogel, 1989 en Van Maanen, 1997).

Dankwoord

Er is dank verschuldigd aan Staatsbosbeheer voor het mogelijk maken van deze rapportage. Verder wordt Ad van Roosendaal zeer hartelijk bedankt voor het ter beschikking stellen van de foto's.

Giesen & Geurts,
't Goor 9,
7071 PC Uift.

November 2007.

1 Werkwijze

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de BMP richtlijnen(SOVON). Gezien de grootte van het gebied (526 ha.) werd gekozen om het onderzoek zowel te voet als per fiets uit te voeren. Gebleken is, dat het niet mogelijk is om te voet een gebiedsdekkend onderzoek uit te voeren binnen de voorgeschreven tijdsnorm. Daarom werd gekozen voor een gecombineerd onderzoek (te voet en per fiets). Er werden in totaal 15 bezoeken gebracht, een aantal dat hoger ligt dan de gestandaardiseerde SOVON norm (ca. 10). Echter, wil je een degelijk onderzoek uitvoeren in een gebied van deze grootte, zul je het aantal bezoeken moeten uitbreiden. Er zijn 3 avond/nacht bezoeken aan het gebied gebracht en 12 vroege ochtend/dagbezoeken. De bezoeken zijn verdeeld over maart, april, mei, juni en juli. Er zal worden gesproken over territoria en niet over broedgevallen, tenzij dit wordt aangegeven.

De ligging van het onderzochte terrein is te zien in fig. 1.1 en in fig. 1.2 zijn op de luchtfoto goed de landschapselementen te zien.

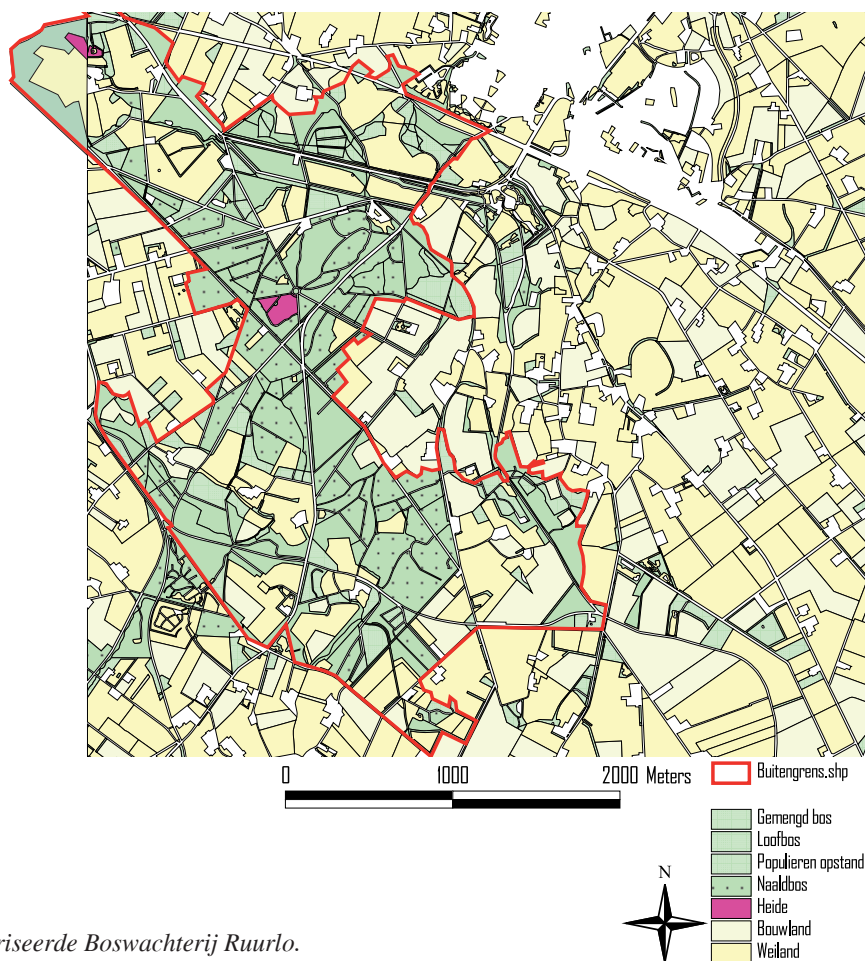

Fig. 1.1
De geïnventariseerde Boswachterij Ruurlo.

Fig. 1.2.
Luchtfoto van de onderzochte Boswachterij Ruurlo.

2 Soortbespreking

In totaal werden 46 van de 52 opgegeven soorten gekarteerd; Braamsluiper, Fluiter, Nachtegaal, Kramsvogel, Boomvalk en Kerkuil zijn niet aangetroffen. Naast de opgegeven soorten werden Fazant, Waterhoen, Kuifeend, Dodaars en Tuinfluiter aan de lijst toegevoegd. Bij de soortbespreking zal bij een aantal soorten in worden gegaan op de aantalontwikkeling, broedbiologie en terreinkeuze van de soort.

Blauwe Reiger **4 paar**

Groot is de kolonie in de Boswachterij nooit geweest, volgens Vogel (1989), was er nog sprake van 12 bezette nesten. In 1997 zijn door Van Manen (1997) in een zelfde onderzoek 3 bezette nesten gevonden. Nu in 2006 zijn er 4 bezette nesten. De kolonie is in de loop der jaren wel verplaatst van sectie 29c aan de Ruiterbosweg, naar sectie 3m aan de Zelhemseweg. De reden van de verplaatsing is mogelijk houtkap op de oude locatie. De keuze van de broedbomen is dezelfde gebleven namelijk Lariks.

Havik **1 territorium**

Formeel gezien is er maar één territorium van de Havik in de Boswachterij, het tweede broedpaar bevond zich buiten de grenzen van de Boswachterij op het landgoed Onstein. Er is wel veel activiteit geweest (kekkerende exemplaren) in de Formerhoek (29g), maar het paartje heeft 500 m verderop gebroed. In perceel 6c is het nest middels een stokcamera gecontroleerd, er lag een 4 legsel en er zijn 2 jongen (mannetjes) uitgevlogen (Bert Verboog).

Fazant **10 territoria**

De Fazant krijgt bij vogeltellend Nederland niet de aandacht die zij verdient. Zeker het is een exoot en de vogel is in het verleden veel uitgezet ten behoeve van de jacht en zal, hoewel verboden, nog steeds voor dit doel worden gefokt. De reden dat de vogel wel meegenomen is, is tweeledig. Enerzijds is het om te controleren of de vogel nog illegaal wordt uitgezet. Anderzijds zijn de kuikens kieskeurig wat hun biotoop betreft, ruige akkerranden met o.a. brandnetels (vlinderlarven) mieren nesten (larven), zandpaden, voldoende dekking. Dit in zijn geheel is een goede indicatie voor een gezonde biotoop. Tijdens het onderzoek van Vogel in 1989 werden 11 territoria gevonden. Nu in 2006 10 territoria, een normale stand in vergelijking tot andere vergelijkbare biotopen.

Tortelduif **6 paar**

Waren er in 1989 nog 32 paar Tortels in de Boswachterij aanwezig (Vogel), in 1997 was er al sprake van de algemene achteruitgang van de soort, 7 paar in 1997 (van Manen). De soort kent een sterke landelijke achteruitgang. Vergelijken wij de stand van 6 paar in de Boswachterij in 2006, met vergelijkbare landgoederen (Beekvliet en De Velhorst), waar slechts enkele paren werden gevonden, dan mag deze stand ronduit goed worden genoemd.

Groene Specht **13 paar**

13 paar Groene Spechten is een mooie stand, de aantalontwikkeling van de soort is mooi stabiel gebleven, zelfs een kleine groei. De aanwezigheid van veel loofhout, weilanden die extensief worden gebruikt (grasmieren) dragen bij tot een gezonde stand.

Gekraagde Roodstaart 23 paar

Grofweg kun je de bezette territoria van de Gekraagde Roodstaart verdelen in twee biotopen. Enerzijds de vogels die broeden in de nabijheid van boerderijen met als voorwaarde oud geboomte en anderzijds de vogels die broeden in droog dennenbos. In de grove den bestanden zijn 8 territoria vastgesteld en de andere 15 territoria zijn te vinden bij de bebouwing. Beide biotopen zijn in voldoende mate aanwezig, wat resulteert in een goede bezetting in de Boswachterij.

Zwartkop 118 paar

De soort scoort hoog, zowel landelijk als ook in de Boswachterij. Een gunstige biotoop ligt hiermede aan ten grondslag, veel bosjes, heggen, percelen met veel ondergroei, kortom veel dekking en een goede voedsel voorziening. Tegelijk met de Zwartkop is ook de Tuinfluiter meegenomen in het onderzoek (zie verder in dit verslag op pag. 13).

Bonte Vliegenvanger 12 paar

Een goed jaar voor de Bonte Vliegenvanger, niet alleen voor de Boswachterij, ook landelijk doet de soort het goed. 12 Paar in 2006 ten opzichte van 7 paar in 1997 (van Manen) is een mooie score. Een opmerkelijke waarneming werd gedaan in sectie 25 k en 25 j, waar één man Bonte Vliegenvanger er twee territoria op nahield. Beide territoria werden bij toerbeurt bezocht en bezongen. De voedsel verzorging van de jongen werd voornamelijk door de dames uitgevoerd.

Ijsvogel 2 paar

Helaas zijn er geen gegevens bekend uit 1989 (Vogel) en 1997 (van Manen). Mogelijk was de soort niet aanwezig (na een strenge winter kan de stand minimaliseren) of werd niet waargenomen. In 2006 zijn 2 territoria vastgesteld, met een derde territorium net buiten de Boswachterij in de onmiddellijke omgeving

Houtduif (foto Ad van Roosendaal)

van het voormalige gemeentehuis van de gemeente Ruurlo (Huize Ruurlo). Er werden geen nesten gevonden, wel voedselvluchten die duiden op de aanwezigheid van jongen. Bij beide territoria bestaat het sterke vermoeden dat het nest zich bevond in de kluit van een omgevallen boom.

Sijs **2 paar**

Een broedvogel die in sterk wisselend aantal in Nederland aanwezig is, samenhangend met invasies in de winter en het daarop volgend voedsel aanbod in het voorjaar. De vogel is sterk afhankelijk van de zaadzetting van naaldbomen zoals Douglasspar en lariks, vergelijkbaar met de Kruisbek. Twee paar in het 'Ruurlose' is goed te noemen.

Kruisbek **5 paar**

Het broedsucces van de Kruisbek is sterk afhankelijk van de zaadzetting van o.a. de Douglasspar. Vijf paar in de Boswachterij is een mooie score. De stand kan niet worden vergeleken met voorgaande inventarisaties, omdat er helaas geen gegevens van bekend zijn. Kijken we naar omliggende enigszins vergelijkbare landgoederen, dan doet de soort het goed in Ruurlo.

Kuifmees **40 paar**

Een kenmerkende vogel die de combinatie droge zandgrond en grove den preferereert, de Boswachterij heeft een gezonde stabiele stand van Kuifmezen, 45 paar in 1997 (van Manen) en 40 paar in 2006.

Kauw **68 paar**

De concentratie aan Kauwen is te vinden in de beukenbestanden van de Boswachterij (27-31 en 33). Er zijn hier voldoende nestholtes te vinden, veelal oude spechtnesten maar ook door Grote Bonte Spechten bezette nesten worden gekraakt. In 1989 (Vogel) zijn er 51 paar gekarteerd, van 1997 zijn geen gegevens bekend. De 68 paar in de Boswachterij laat zich moeilijk vergelijken met andere landgoederen omdat de soort maar mondjesmaat wordt geïnventariseerd.

Geelgors **27 paar**

Het gaat de Geelgors voor de wind in de Achterhoek, mede door toedoen van goed beheer is de stand van de Geelgors gegroeid. Een goed voorbeeld is Beekvliet, een bolwerk van Geelgorzen met een stand van ca. 60 paar. Ook in de Boswachterij Ruurlo doet deze Gors het goed, 27 paar ten opzichte van 1997 23 paar. De inzaai van enkele graslanden met graan zou de stand zeker ten goede komen.

Giesen & Geurts

3 Vergelijking met 1989 en 1997

Appelvink: 4 paren + 1 paar in het buitengebied

Na een daling in 1997 heeft de soort zich weer hersteld. De soort zit verspreid over het gehele gebied. Een nieuwe vindplaats is bij Elzeboom.

Blauwe reiger: 4 paren

Na een daling in 1997 is het aantal nu vrijwel gelijk gebleven. De Blauwe reiger werd in 1989 en 1997 gesignaleerd in de bosjes bij Nooitgedacht. In 2006 zitten ze op een andere plek nl. bij De Hoeve.

Bonte vliegenvanger: 12 paren

Na een daling in 1997 heeft de soort zich weer hersteld. Nieuwe vindplaatsen zijn op de grens van een wei- en bouwland bij Velsbrug en in een naaldbos ten noorden van Lievestro.

Boomklever: 35 paren+ 1 paar in het buitengebied

Na een kleine daling in 1997 heeft de soort zich weer redelijk hersteld. De meeste Boomklevers bevinden zich in het noorden van de Boswachterij. Een nieuwe vindplaats is in het bos en aan de rand van een weiland bij Elzeboom.

Boomleeuwerik: 0 paar + 1 paar in het buitengebied

Er zijn geen gegevens uit 1989 en 1997. In 2006 1 keer gelokaliseerd in een bouwland buiten het gebied.

Geelgors (foto Ad van Roosendaal)

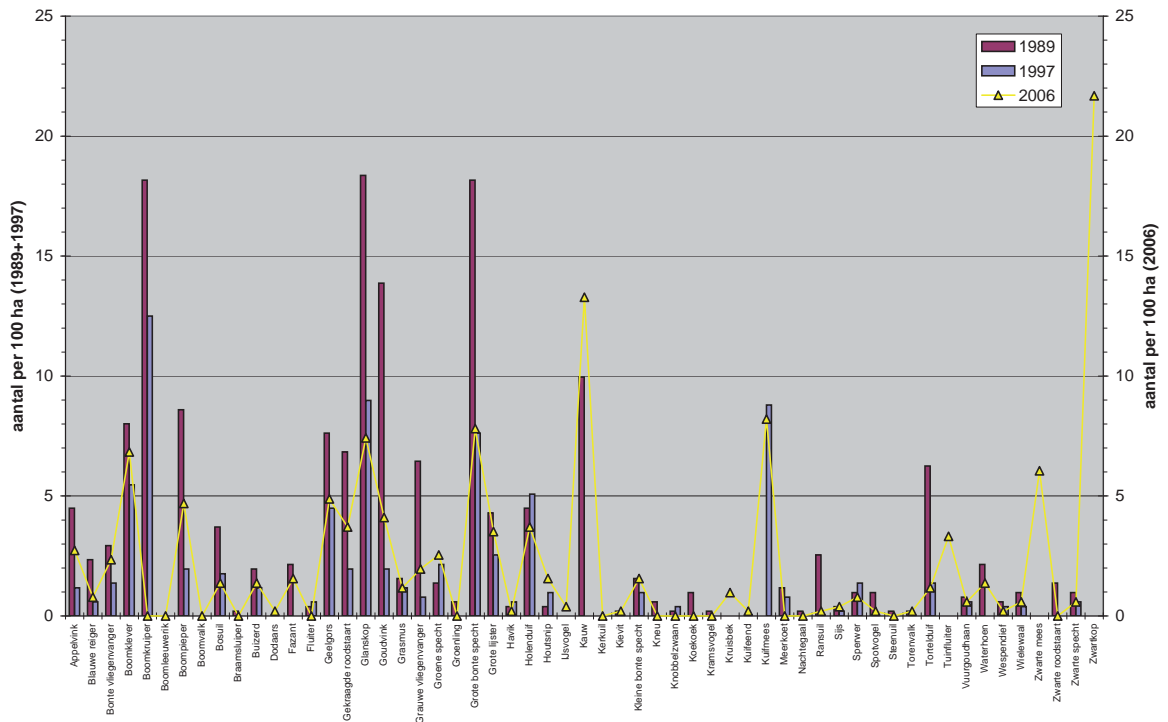

Fig. 3.1.

Aantal per 100 ha in 1989, 1997 en in 2006. Opvallend zijn de vaak grotere dichtheden in 1989.

Boompieper: 24 paren

Het aantal Boompiepers heeft zich in 2006 weer aardig hersteld, na een sterke daling in 1997. In het noorden en zuiden van het gebied zijn slechts enkele Boompiepers gesignaleerd, de grootste dichtheid is in het centrale gedeelte te vinden. Een nieuwe vindplaats is aan de rand van een bos en weiland ten noorden van de Vordense weg.

Bosuil: 7 paren + 1 paar in het buitengebied

Na een daling in 1997 is het aantal vrijwel gelijk gebleven. De verspreidingskaart laat zien dat de meeste bosuilen te zien zijn in bos met in de nabijheid een wei- of bouwland.

Buizerd: 7 paren

Na een lichte daling in 1997 is het aantal vrijwel gelijk gebleven. In het centrale gedeelte van het gebied zijn geen Buizerds gesignaleerd, echter wel in het noorden en het zuiden in de nabijheid van agrarisch cultuurland. Een nieuwe vindplaats is aan de rand van bos en bouwland bij Nooitgedacht.

Dodaars: 1 paar

Er zijn geen gegevens uit 1989 en 1997. In 2006 is 1 Dodaars gesignaleerd in de Formerhoek.

Fazant: 8 paren + 2 paar in het buitengebied

De Fazant is in 1989 wel gekarteerd maar in 1997 niet. In 1989 is de Fazant gesignaleerd in het noorden en het centrale gedeelte van het gebied. In 2006 komt de soort ook in het zuiden voor o.a. aan de bosrand bij Elzeboom en aan

Soort	aantal						aantal/100 ha		
	in		buiten		in		aantal/100 ha		
	1989	1989	1997	1997	2006	2006	1989	1997	2006
Appelvink	23		6		14	1	4,49	1,17	2,73
Blauwe reiger	12		3		4		2,34	0,59	0,78
Bonte vliegenvanger	15		7	2	12		2,93	1,37	2,34
Boomklever	41	5	28	2	35	1	8,01	5,47	6,84
Boomkruiper	93		64		x		18,16	12,50	
Boomleeuwerik	*		*		0	1			0,00
Boompieper	44	1	10	1	24		8,59	1,95	4,69
Boomvalk	*		*		0				0,00
Bosuil	19	4	9		7	1	3,71	1,76	1,37
Braamsluiper	1		0	1	0		0,20	0,00	0,00
Buizerd	10	3	6		7		1,95	1,17	1,37
Dodaars	*		*		1				0,20
Fazant	11		x		8	2	2,15		1,56
Fluiter	2		3		0		0,39	0,59	0,00
Geelgors	39	9	23	6	25	2	7,62	4,49	4,88
Gekraagde roodstaart	35		10	6	19	3	6,84	1,95	3,71
Glanskop	94	6	46	1	38	1	18,36	8,98	7,42
Goudvink	71		10		21		13,87	1,95	4,10
Grasmus	8		6		6		1,56	1,17	1,17
Grauwe vliegenvanger	33		4	1	10		6,45	0,78	1,95
Groene specht	7	5	11	2	13		1,37	2,15	2,54
Groenling	3		0		x		0,59	0,00	
Grote bonte specht	93		39	2	40		18,16	7,62	7,81
Grote lijster	22		13		18		4,30	2,54	3,52
Havik	2		3		1		0,39	0,59	0,20
Holenduif	23		26		19	1	4,49	5,08	3,71
Houtsnip	2		5		8		0,39	0,98	1,56
IJsvogel	*		*		2				0,39
Kauw	51		x		68		9,96		13,28
Kerkuil	*		*		0				0,00
Kievit	1		0	3	1	5	0,20	0,00	0,20
Kleine bonte specht	8		5	1	8		1,56	0,98	1,56
Kneu	3		0		0	1	0,59	0,00	0,00
Knobbelzwaan	1		2		x		0,20	0,39	
Koekoek	5		0		x		0,98	0,00	
Kramsvogel	1		0		0		0,20	0,00	0,00
Kruisbek	*		*		5				0,98
Kuifeend	*		*		1				0,20
Kuifmees	11-25 ^a		45		42		2,15-4,88	8,79	8,20
Meerkoet	6		4		x		1,17	0,78	
Nachtegaal	1		0		0		0,20	0,00	0,00
Ransuil	13	2	0		1		2,54	0,00	0,20
Sijs	2		1		2		0,39	0,20	0,39
Sperwer	5	1	7		4		0,98	1,37	0,78
Spotvogel	5		0		1		0,98	0,00	0,20
Steenuil	1	4	0		0	1	0,20	0,00	0,00
Torenvalk	1	2	0		1		0,20	0,00	0,20
Tortelduif	32		7		6		6,25	1,37	1,17
Tuinfluiter	11-25 ^a		x		17		2,15-4,88		3,32
Vuurgoudhaan	4		3		3		0,78	0,59	0,59
Waterhoen	11		0		7	1	2,15	0,00	1,37
Wespendief	3		2		1		0,59	0,39	0,20
Wielewaal	5	1	2		3		0,98	0,39	0,59
Zwarte mees	51-100 ^a		x		31		9,96-19,53		6,05
Zwarte roodstaart	7		x		0	2	1,37		0,00
Zwarte specht	5		3		3		0,98	0,59	0,59
Zwartkop	51-100 ^a		x		111	7	9,96-19,53		21,68
aantal soorten							46	44	52
totaal	1044	43	413	28	648	30	204	81	127
gemiddelde							3,7	1,8	2,4

Tabel 3.1.
Aantal broedvo-
gelterritoria in
drie jaar. Tevens
is het aantal per
100 ha weerge-
geven (voor zover
mogelijk).

x = niet gekarteerd

0 = niet aanwezig

* = geen gegevens

^a = deze aantallen uit 1989 komen niet voor op de betreffende verspreidingskaartjes

de bosrand bij het Kerkwijker bos.

Geelgors: 25 paren + 2 paren in het buitengebied

Na een daling in 1997 is het aantal in 2006 nagenoeg gelijk gebleven. De soort komt regelmatig verspreid voor, veelal aan de rand van een bos of wei-en bouwland.

Gekraagde roodstaart: 19 paren + 3 paar in het buitengebied

Na een sterke daling in 1997 is het aantal in 2006 weer wat gestegen. De soort is wijd verbreid in de boswachterij. Opvallend is dat ze bijna allemaal te vinden zijn langs een bosrand.

Glanskop: 38 paren + 1 paar in het buitengebied

Na een sterke daling in 1997 is het aantal in 2006 wederom gedaald. De soort heeft zich verspreid over het gehele gebied. In 2006 is de Glanskop niet meer gezien in het Vossebos en in het bos bij Elzeboom.

Goudvink: 21 paren

Na een sterke daling in 1997 is het aantal in 2006 weer toegenomen, echter nog niet op het niveau van 1989. De meeste Goudvinken houden zich op in het bos in het noorden en in het zuiden.

Grasmus: 6 paren

Het aantal is in 2006 gelijk gebleven. De Grasmus is 1 keer gesignaleerd in het bos, 1 keer in weiland en 4 keer aan de rand van bos en weiland.

Grauwe vliegenvanger: 10 paren

Na een sterke daling in 1997 is het aantal in 2006 weer wat toegenomen. De soort is in 2006 niet meer gesignaleerd in het westen van Veldhoek.

Groene specht: 13 paren

Na een lichte stijging in 1997 is het aantal ook in 2006 iets toegenomen. Nieuwe

*Groene specht
(foto Ad van
Roosendaal)*

vindplaatsen zijn in het bos en aan de rand van bos en bouwland bij Nooitgedacht, aan de rand van bos en bouwland in het Kerkwijkerbos en in het bos bij Kleine- en Grote Forme.

Grote bonte specht: 40 paren

Na een sterke daling in 1997 is het aantal in 2006 vrijwel gelijk gebleven. De soort heeft zich wijd verspreid over alle delen van de boswachterij. Ze zijn te vinden in naaldbos en overig bos.

Grote lijster: 18 paren

De verspreidingskaart toont een gelijkmatige verspreiding over de boswachterij. De Grote lijster werd veelvuldig waargenomen aan de rand van wei- en bouwland onder beschutting van de bosrand. In 2006 gesignaleerd op een nieuwe plaats nl. aan de rand van bos en bouwland bij Elzeboom.

Havik: 1 paar

Na toename van het aantal met 1 Havik in 1997 is het aantal nu gedaald met 2. In 2006 is de Havik alleen waargenomen in een naaldbos ten noorden van het Vossebos.

Zwarte specht (foto Ad van Roosendaal)

Holenduif: 19 paren+ 1 paar in het buitengebied

Na een lichte stijging in 1997 is het aantal in 2006 weer iets gedaald. De soort heeft zich verspreid over het noorden en het zuiden van de boswachterij. In het centrale gedeelte is de soort nagenoeg afwezig.

Houtsnip: 8 paren

Na een kleine toename in 1997 is het aantal ook in 2006 weer iets toegenomen. In 1989 is de Houtsnip alleen gesignaleerd in het centrale gedeelte van de boswachterij en in 1997 is de soort ook nog gezien in het noordwesten. Naast de hiervoor genoemde gebieden is de Houtsnip in 2006 tevens gezien in het Kerkwijkerbos en in het bos ten noorden van Vossenbos.

IJsvogel: 2 paren

Er zijn geen gegevens uit 1989 en 1997. In 2006 is de soort gesignaleerd in het Kerkwijkerbos en in het bos bij Nooitgedacht.

Kauw: 68 paren

In 1997 is de Kauw niet gekarteerd. In 2006 is het aantal t.o.v.

1989 toegenomen. De boswachterij is een aantal Kauwenkolonies rijk. Er waren vijf duidelijk te onderscheiden kolonies met 4, 6, 11, en 28 paren en her en der nog wat Kauwen. Het grootste aantal Kauwen is te vinden in het noorden van de boswachterij.

Kievit: 1 paar + 5 paren in het buitengebied

Het aantal is na 1997 ook nu weer iets toegenomen. De Kievit is 1 keer gesignaleerd aan de rand van een wei-en bouwland bij Witte Hoeve en 5 keer in een wei- en bouwland buiten het gebied.

Kleine bonte specht: 8 paren

Na een lichte daling in 1997 is het aantal nu weer gestegen tot 8. Nieuwe vindplaats is aan de rand van het bos bij Kleine Forme en bij Schuttersveld. De Kleine bonte specht is niet meer in het centrale gedeelte van de boswachterij gezien.

Kneu: 1 paar in het buitengebied

Buiten het gebied is 1 paar gelokaliseerd aan de rand van een bouwland bij De Haar.

Kruisbek: 5 paren

Er zijn geen gegevens uit 1989 en 1997. De Kruisbek is 4 keer gesignaleerd in een naaldbos en 1 keer dicht bij een naaldbos.

Kuifeend: 1 paar

Er zijn geen gegevens uit 1989 en 1997. De Kuifeend is 1 keer gelokaliseerd in een weiland in Formerhoek.

Kuifmees: 42 paren

Het aantal paren is t.o.v. 1997 vrijwel gelijk gebleven. Het grootste aantal is gesignaleerd in het centrale gedeelte van de boswachterij. De Kuifmees is nu niet meer gezien in het Kerkwijkerbos.

Ransuil: 1 paar

In 1997 is geen Ransuil gelokaliseerd echter in 2006 1 keer in het Kerkwijkerbos.

Sijs: 2 paren

Het aantal is t.o.v. 1989 en 1997 vrijwel gelijk gebleven. In 1997 is de Sijs nog gezien in Formerhoek. In 2006 is de soort 2 keer gesignaleerd in een naaldbos op vrijwel dezelfde locatie als in 1989.

Sperwer: 4 paren

Na een kleine stijging in 1997 is het aantal heel iets gedaald. Alle 4 paren zijn gelokaliseerd in het bos in de directe omgeving van locaties in 1989 en 1997.

Spotvogel: 1 paar

De Spotvogel is in 1997 niet gesignaleerd, in 2006 1 keer aan de rand van het Kerkwijkerbos.

Steenuil: 1 paar in het buitengebied

De Steenuil is in 1997 niet gezien, in 2006 1 keer buiten het gebied aan de rand van het Kerkwijkerbos.

Torenvalk: 1 paar

De Torenvalk is in 1989 nog 3 keer gelokaliseerd in het noorden, in 1997 is de soort niet gezien en in 2006 1 keer in een bouwland bij Witte Hoeve.

Tortelduif: 6 paar

Na een flinke daling in 1997 is het aantal nu vrijwel gelijk gebleven. De Tortelduif is niet meer in het centrale gedeelte van de boswachterij gesignaleerd. De aantallen van 1989 en 1997 staan niet op het verspreidingskaartje genoteerd (ze zijn niet vermeld in de database).

Tuinfluitier: 17 paren

In 1997 is de Tuinfluitier niet gekarteerd. In 2006 is de soort vooral te vinden in het bos in het noorden en in het zuidoosten van de boswachterij.

Tabel 4.1.

Aantal soorten per soortgroep. De soorten van oud, goed ontwikkeld bos en holenbroeders zijn het best vertegenwoordigd.

soort	groep	803 t/m 806	812	803	604, 611	702	802	911
		oud goed ontwikkeld bos	Holenbroeders	opgaand bos met loofbomen	jong bos met struiklaag	open bos, bosranden	opgaand bos met naaldhout	Rode Lijst soorten
	aantal							
Groene specht	13	x	x			x		x
Gekraagde roodstaart	23	x	x			x		
Kauw	68	x	x					
Grote bonte specht	40	x	x					
Glanskop	39	x	x					
Boomklever	36	x	x					
Holenduif	20	x	x					
Grauwe vliegenvanger	10	x	x					
Bosuil	9	x	x					
Kleine bonte specht	8	x	x					
Zwarte specht	3	x	x					
Appelvink	15	x		x				
Grote lijster	18	x		x				
Houtsnip	8	x		x				
Wielewaal	3	x		x				
Zwartkop	118				x			
Goudvink	21				x			
Fazant	10				x			
Tortelduif	6				x			
Boompieper	24					x		
Boomleeuwerik	1					x		
Geelgors	27					x		x
Vuurgoudhaan	3						x	
Sijs	2						x	
Kuifmees	40						x	
Zwarte mees	31						x	
Kruisbek	5						x	
Dodaars	1							x
Stenuil	1							x
IJsvogel	2							x
aantal soorten	30	15	11	4	4	5	5	5
aantal territoria	605							

Vuurgoudhaan: 3 paren

Het aantal is t.o.v. 1989 en 1997 vrijwel gelijk gebleven. De Vuurgoudhanen zijn present in het centrale gedeelte en in het zuidwesten van de boswachterij.

Waterhoen: 7 paren en 1 paar in het buitengebied

De Waterhoen is in 1997 niet gezien. In 2006 is de Waterhoen gelokaliseerd langs de Baakse Beek, de Van Heeckerenbeek, de Veengoot en bij een plasje bij Kleine Forme.

Wespendief: 1 paar

In 1989 is de Wespendief 3 keer gesignaleerd, in 1997 2 keer en in 2006 1 keer in het bos bij Kleine Forme.

Wielewaal: 3 paren

Na een lichte daling in 1997 is het aantal in 2006 vrijwel gelijk gebleven. De Wielewaal is gelokaliseerd in het bos bij Nooitgedacht, in het Kerkwijkerbos en in het bos ten noorden van de Vordense weg.

Zwarte mees: 31 paren

De Zwarte mees is in 1997 niet gekarteerd. De soort heeft zich vooral geconcentreerd in het naaldbos in het centrale gedeelte van de boswachterij. Een enkeling is gelokaliseerd in het bos in het noorden.

Zwarte roodstaart: 2 paren in het buitengebied

Het aantal is t.o.v. 1989 lichtelijk gedaald, in 1997 is de Zwarte roodstaart niet gekarteerd. In 2006 is de soort gesignaleerd buiten het gebied bij 2 boerderijen in De Haar.

Zwarte specht: 3 paren

Het aantal is t.o.v. 1989 en 1997 vrijwel gelijk gebleven. De Zwarte specht in het bos in het noorden en in het bos in het zuidwesten.

Zwartkop: aantal 111 paren + 7 paren in het buitengebied.

De Zwartkop is in 1997 niet gekarteerd. De soort heeft zich verspreid over de gehele boswachterij in het bos en aan de rand van bos en weiland.

4 Broedvogels per soortgroep

4.1 Algemeen

De gevonden soorten zijn volgens Sierdsema (1995) bij soortgroepen ingedeeld. De soortgroepen zijn benoemd naar vegetatiekenmerk, typisch voor de boswachterij Ruurlo. In tabel 4.1 is te zien dat oud, goed ontwikkeld bos een belangrijk deel van de boswachterij uitmaakt. In de figuren 4.1 t/m 4.7 is de verspreiding van de territoria van de groepen te zien.

4.2 Open bos, bosranden

Soorten (5): Boomleeuwerik, Boompieper, Geelgors, Gekraagde roodstaart en Groene Specht.

De meeste soorten zitten in het bos of aan de rand van het bos. Enkele soorten zoals Boomleeuwerik, Geelgors en Gekraagde roodstaart zitten in een weiland of aan de rand van het weiland grenzend aan een bos. Een enkeling zoals de Boompieper zit aan de rand van heidevegetatie grenzend aan bos of weiland.

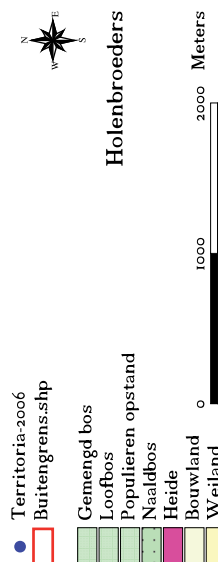
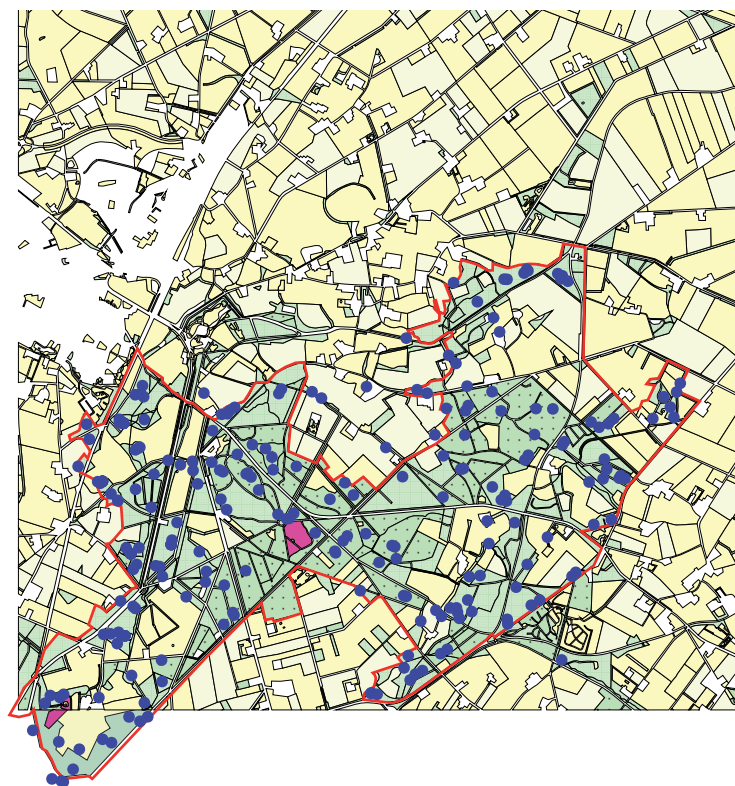

Fig. 4.2.
Holenbroeders.

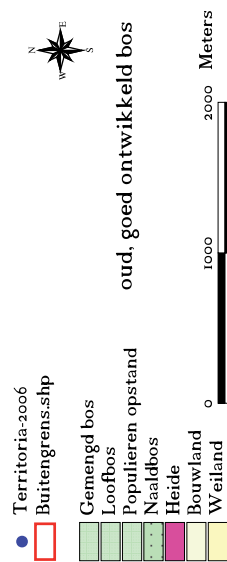
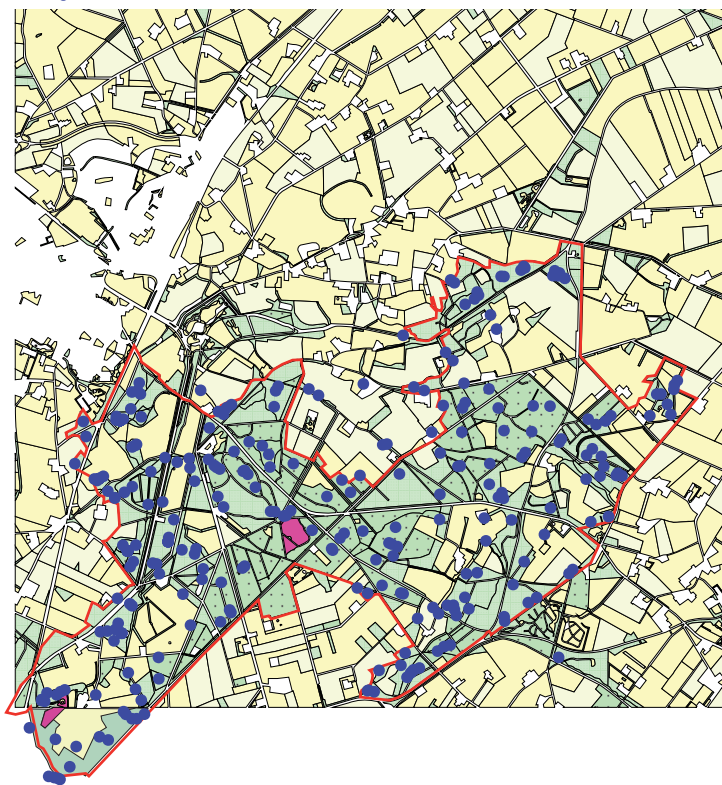

Fig. 4.1.
Soorten van oud, goed ontwikkeld bos.

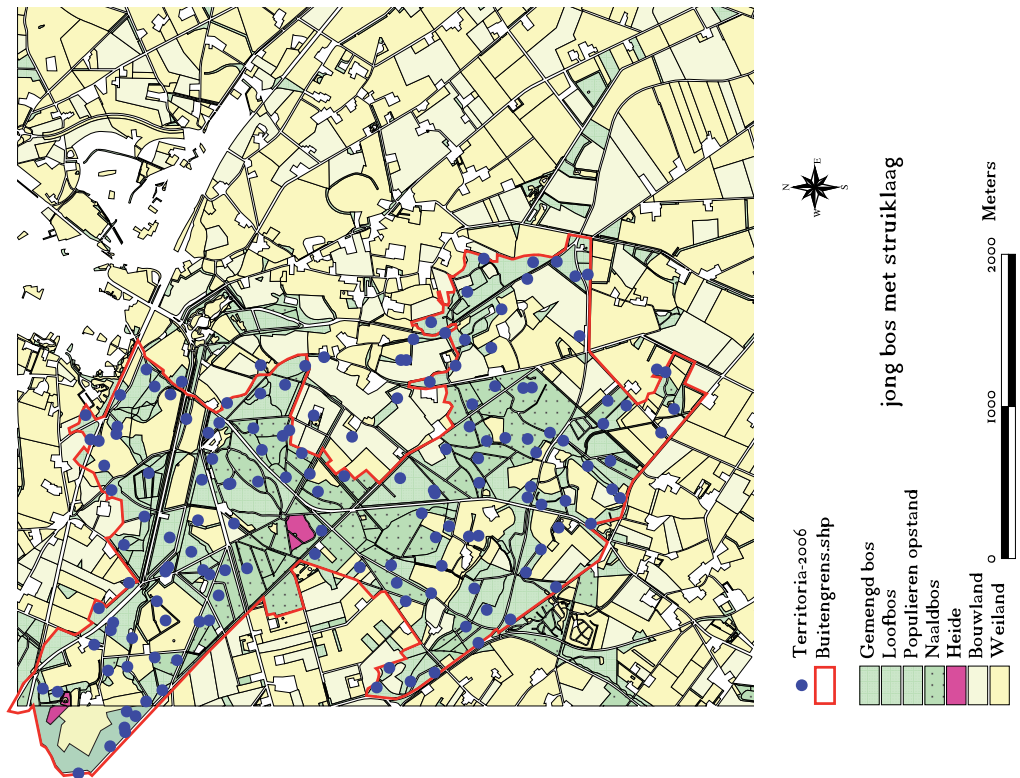

Fig. 4.4.

Soorten van jong bos met struiklaag.

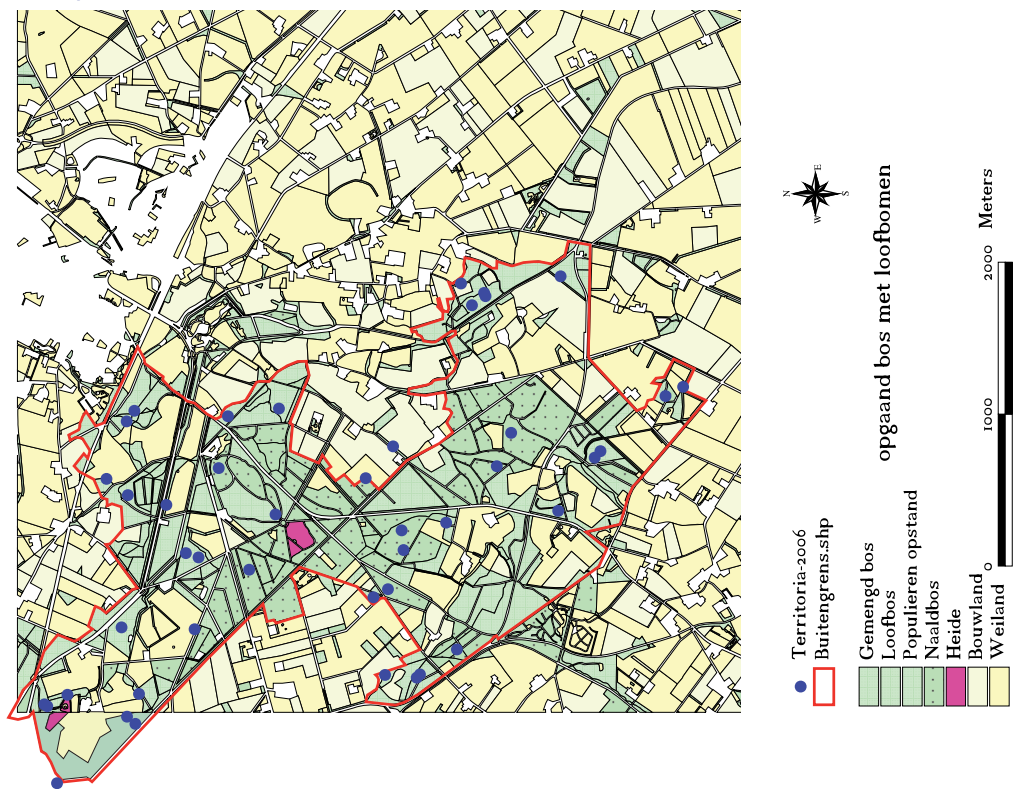

Fig. 4.3.

Soorten van opgaand bos met loofbomen.

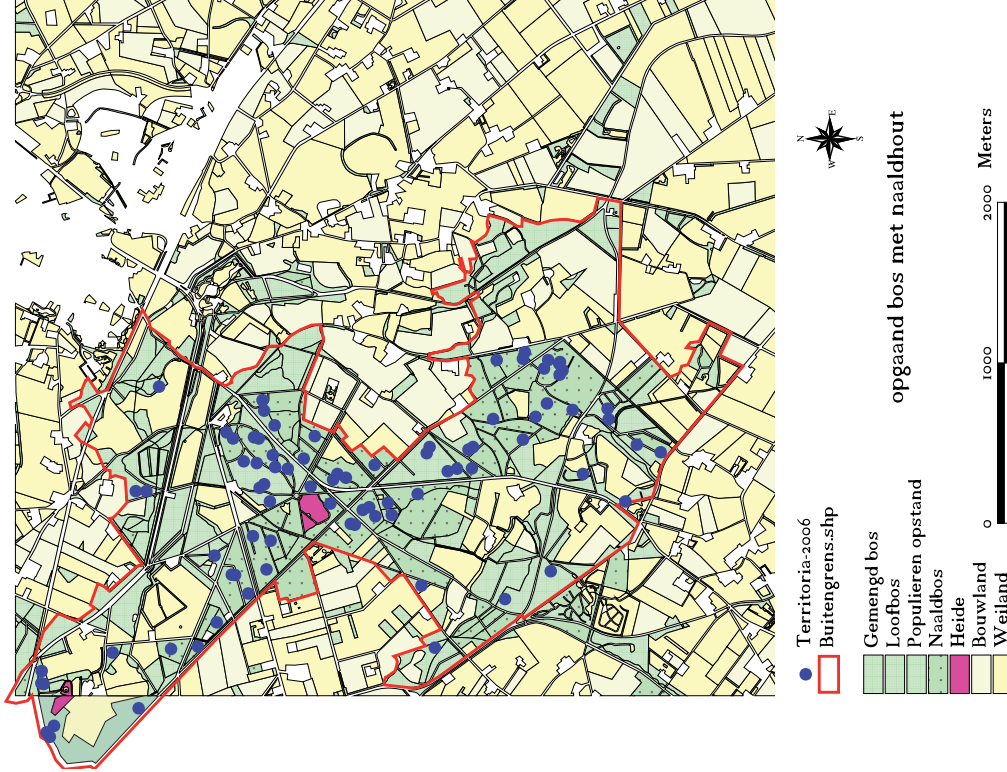

Fig. 4.6.
Soorten van opgaand bos met naaldhout.

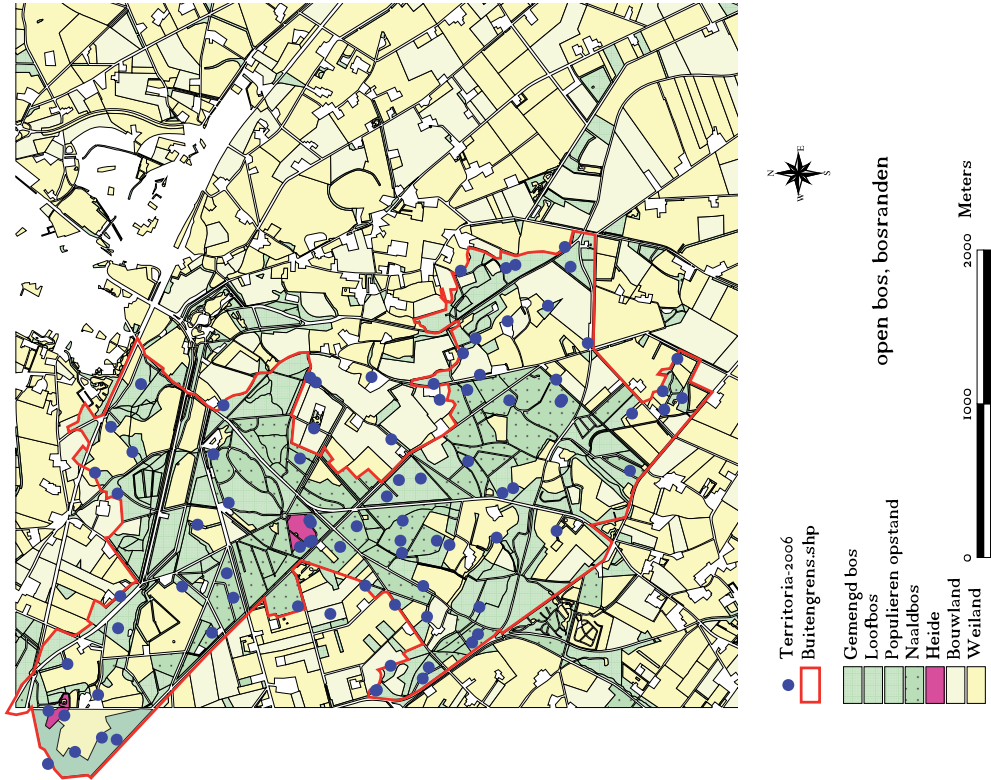

Fig. 4.5.
Soorten van open bos en bosranden.

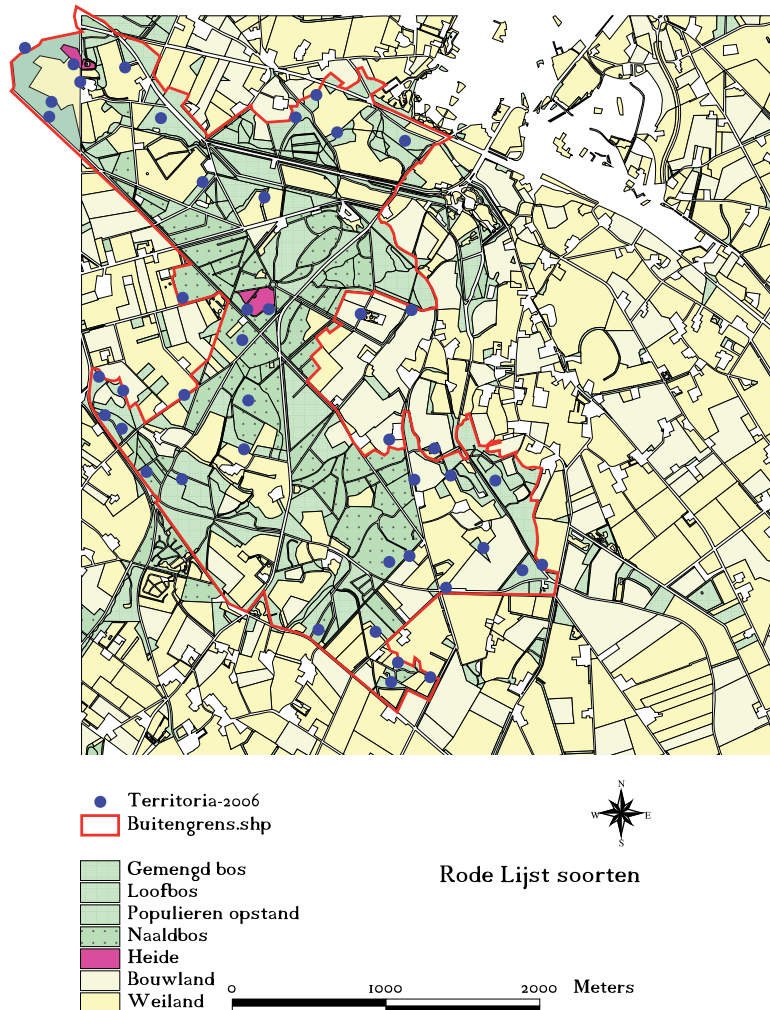

Fig. 4.7.
Verspreiding van
Rode Lijstsoorten.

4.3 Holenbroeders

Soorten (11): Boomklever, Bosuil, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene Specht, Grote bonte specht, Holenduif, Kauw, Kleine bonte specht en Zwarte specht.

De aanwezigheid van deze soorten is een indicatie voor oud bos, dode bomen, loofbomen en holten

4.4 Oud, goed ontwikkeld bos

Soorten (15): Appelvink, Boomklever, Bosuil, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Grote lijster, Holenduif, Houtsnip, Kauw, Kleine bonte specht, Wielewaal en Zwarte specht.

De meeste soorten zitten in het bos of aan de bosrand. Een enkele soort zoals Gekraagde roodstaart en Kauw zit ook nog in een wei- of bouwland of aan de rand ervan.

Bosuil (foto Ad van Roosendaal)

4.5 Jong bos met struiklaag

Soorten (4): Fazant, Goudvink, Tortelduif en Zwartkop.

De aanwezigheid van deze soorten is een indicatie voor de aanwezigheid van jong bos met struiklaag. Deze soorten kunnen uiteraard ook voorkomen in verjongingen, in goed ontwikkeld, oud bos.

4.6 Opgaand bos met naaldhout

Soorten (5): Kruisbek, Kuifmees, Sijs, Vuurgoudhaan en Zwarte mees.

De aanwezigheid van Kruisbek, Kuifmees, Sijs en Zwarte mees duiden op de aanwezigheid van naaldbomen. De aanwezigheid van Vuurgoudhaan komt voor in gemengd bos met spar.

4.7 Opgaand bos met loofbomen

Soorten (4): Appelvink, Grote lijster, Houtsnip en Wielewaal.

De aanwezigheid van deze soorten is een indicatie voor een opgaand bos met loofbomen.

4.8 Rode Lijst soorten

Soorten (5): Dodaars, Geelgors, Groene Specht, IJsvogel en Steenuil.

De meeste soorten zitten in het bos. Een enkele soort zoals Dodaars en Steenuil is gesignaleerd aan de rand van een bos, bouwland of heidevegetatie.

5 Samenvattend

- ✓ In 2006 zijn 52 soorten waargenomen. In 1989 waren dat 46 soorten en in 1997 44 soorten.
- ✓ In 2006 zijn binnen het omkaderde gebied in totaal 648 paren geteld en in 1989 ongeveer 1.000 en in 1997 413 paren. Direct aangrenzend, maar buiten het gebied, werden in 2006 nog 30 paren geteld (in 1989 43 paren en in 1997 28 paren).
- ✓ De totale dichtheden zijn in 2006 lager dan in 1989 (resp. 127 en 204 per 100 ha.), evenals de gemiddelde dichtheid per 100 ha (resp. 2,4 en 3,7 per 100 ha.). Deze waarden zijn in 1997 echter nog lager dan in 1989 en 2006 (tabel 3.1).
- ✓ Na de daling van het aantal soorten en paren in 1997 kan geconcludeerd worden dat het bestand weer herstellende is.
- ✓ Sinds 1989 is het soortenaantal gestegen van 46 naar 52 (is echter gebaseerd op het ontbreken van gegevens van die soorten voor 1989).
- ✓ In 2006 is de dichtheid van 16 soorten afgenomen, van twee soorten toegenomen en van 21 soorten is de dichtheid ongeveer gelijk gebleven (van de overige soorten is dit niet bekend).
- ✓ In de Boswachterij Ruurlo zijn de soorten van oud, goed ontwikkeld bos en holenbroeders het best vertegenwoordigd. De soorten van jong bos met struiklaag kunnen, bij verjonging, ook in de goed ontwikkelde bossen voorkomen. De groep van opgaand bos met naaldhout is specifiek, en met vijf soorten vertegenwoordigd (tabel 4.1).
- ✓ Er zijn in 2006 vijf Rode Lijstsoorten waargenomen.
- ✓ Aan de verspreidingskaarten van de soorten van goed ontwikkeld bos is te zien, dat dit goed ontwikkelde bos over de gehele Boswachterij Ruurlo voorkomt. Naaldhout blijkt vooral in het centrale deel en in het zuiden voor te komen.
- ✓ Watervogels blijken alleen in de Formerhoek (Dodaars en Kuifeend) en langs de beken en sloten (Waterhoen, IJsvogel) voor te komen.

Literatuur

- Maanen, W. van, 1997. Broedvogels van Boswachterij Ruurlo in 1997. SOVON inventarisatierapport 97/12. Sovon Beek-Ubbergen.
- Sierdsema, H., 1995. Broedvogels en beheer. het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. Sovon-rapport 1995/04. SBB rapport 1995/1.
- Verboog, B., ?. Roofvogels van Boswachterij Ruurlo.
- Vogel, R., 1989. Broedvogels van Boswachterij Ruurlo in 1989. Sovon rapport 90/07. Beek-Ubbergen.

Giesen & Geurts

Bijlagen

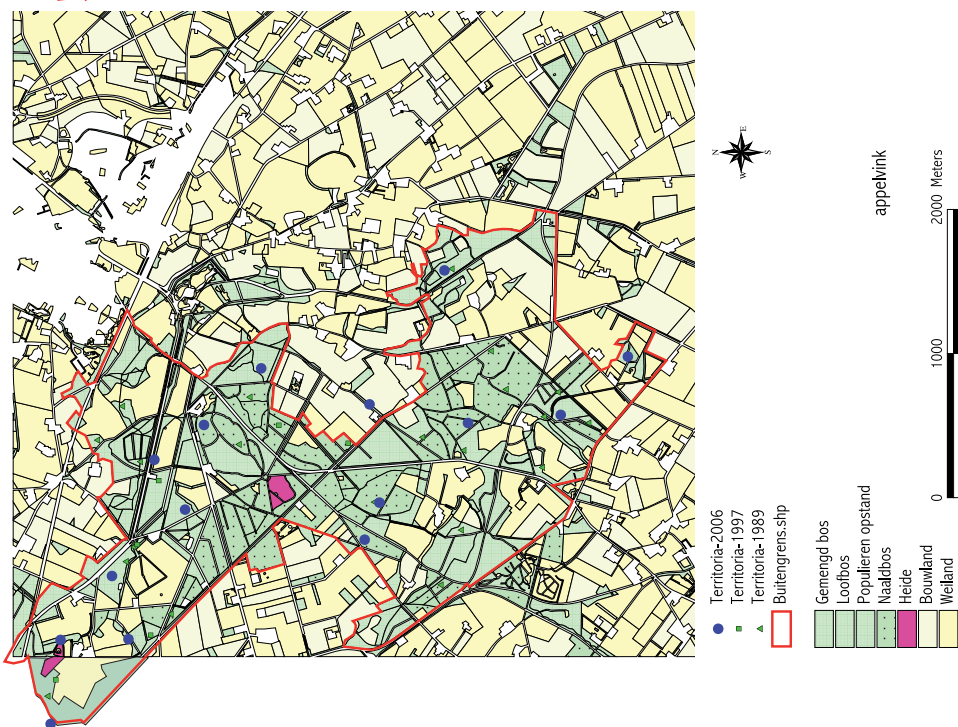
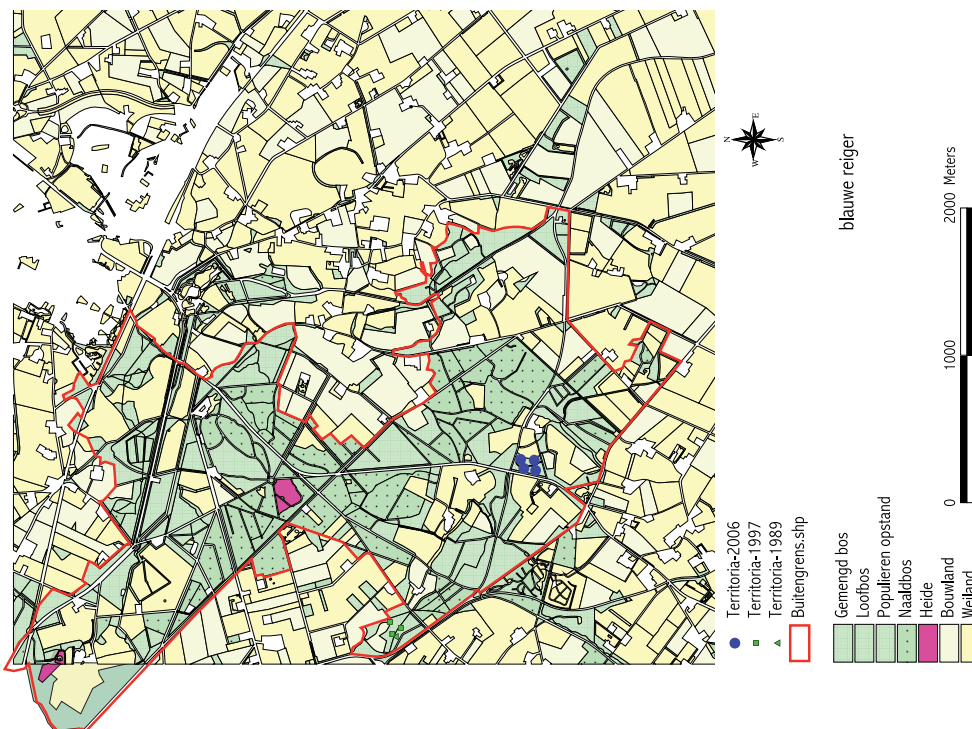

Giesen & Geurts

Bijlage 1. Appelvink en Blauwe reiger.

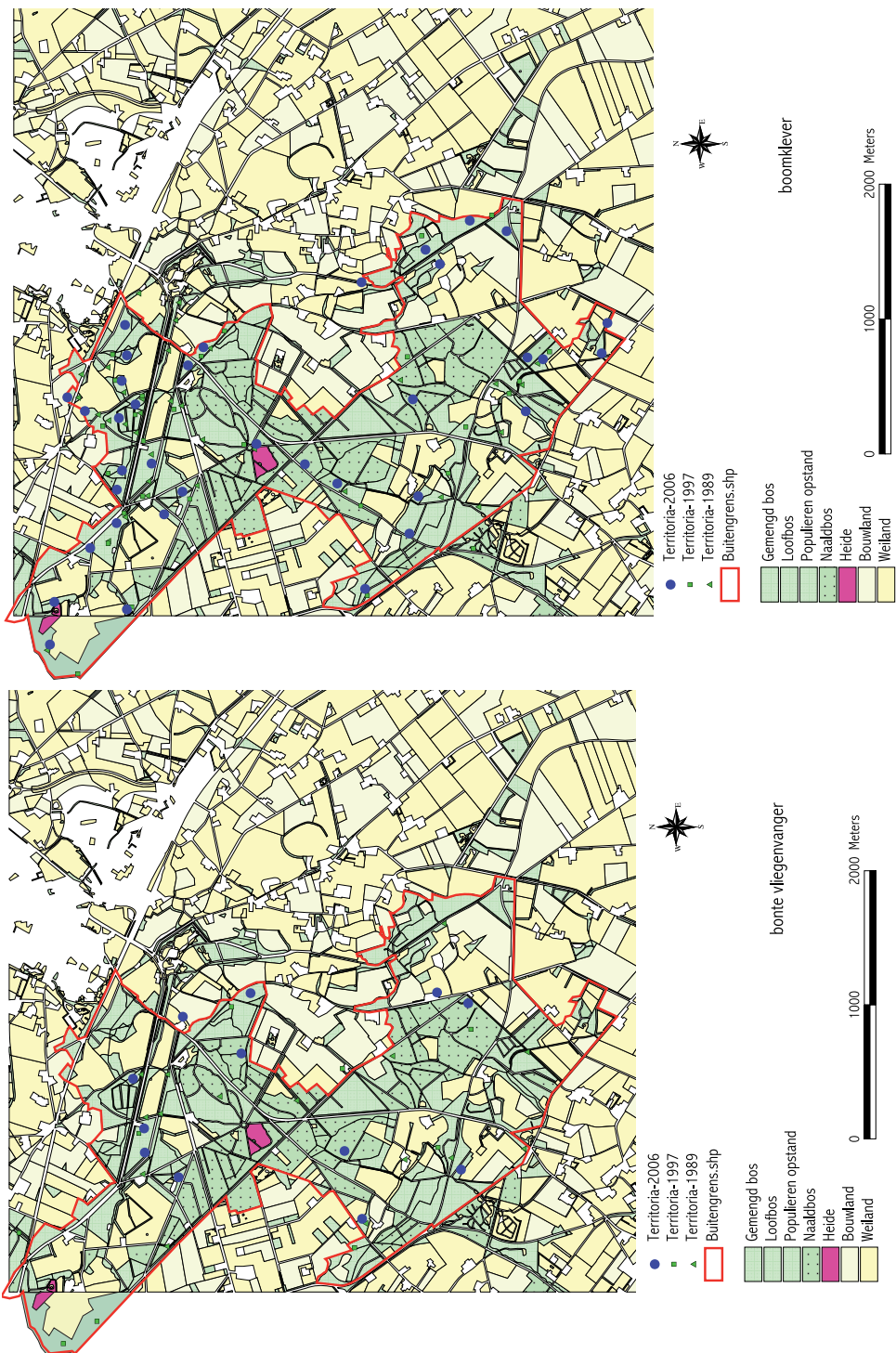
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 2. Bonte vliegenvanger en Boomklever.

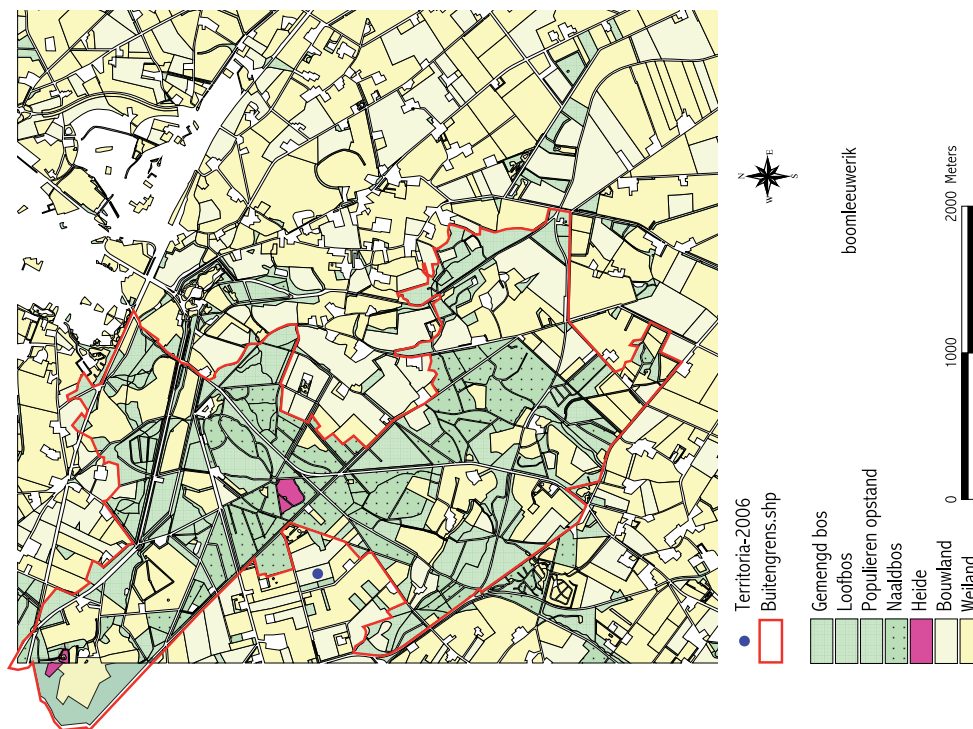
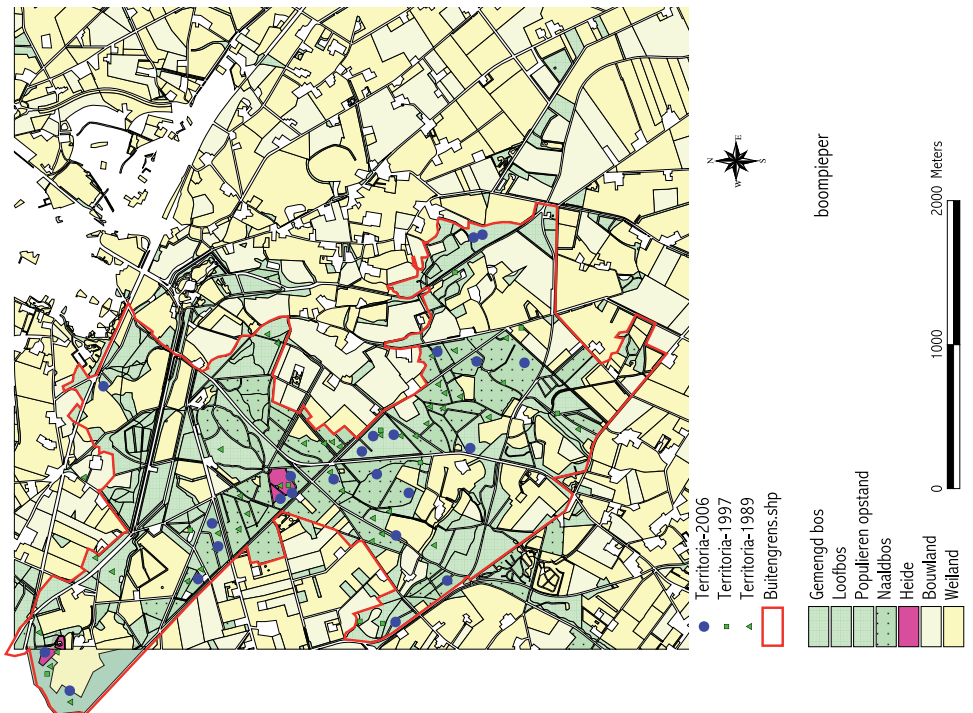
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 3. Boomleeuwerik en Boompieper.

Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 4. Bosuil en Buizerd.

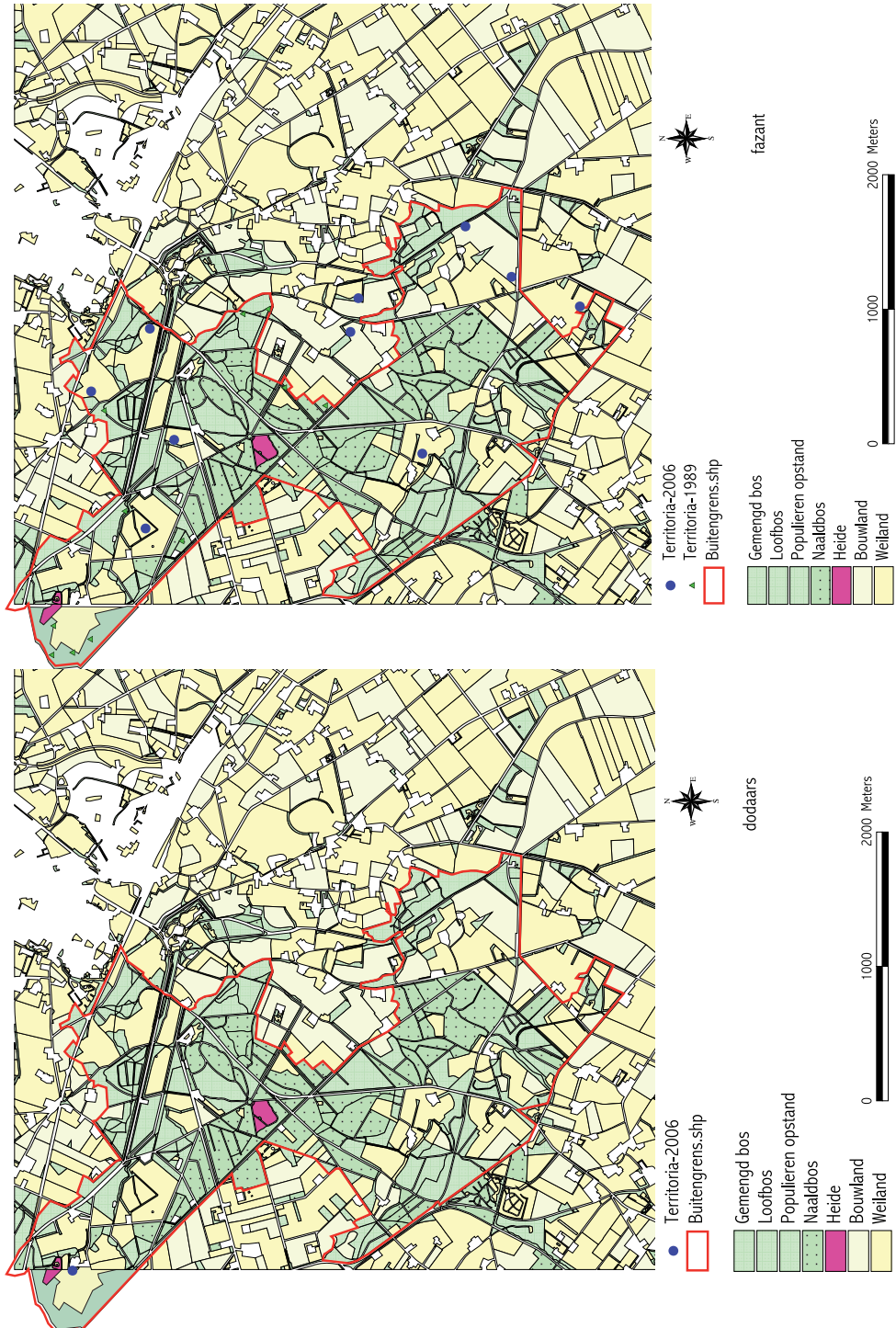
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 5. Dodaars en Fazant.

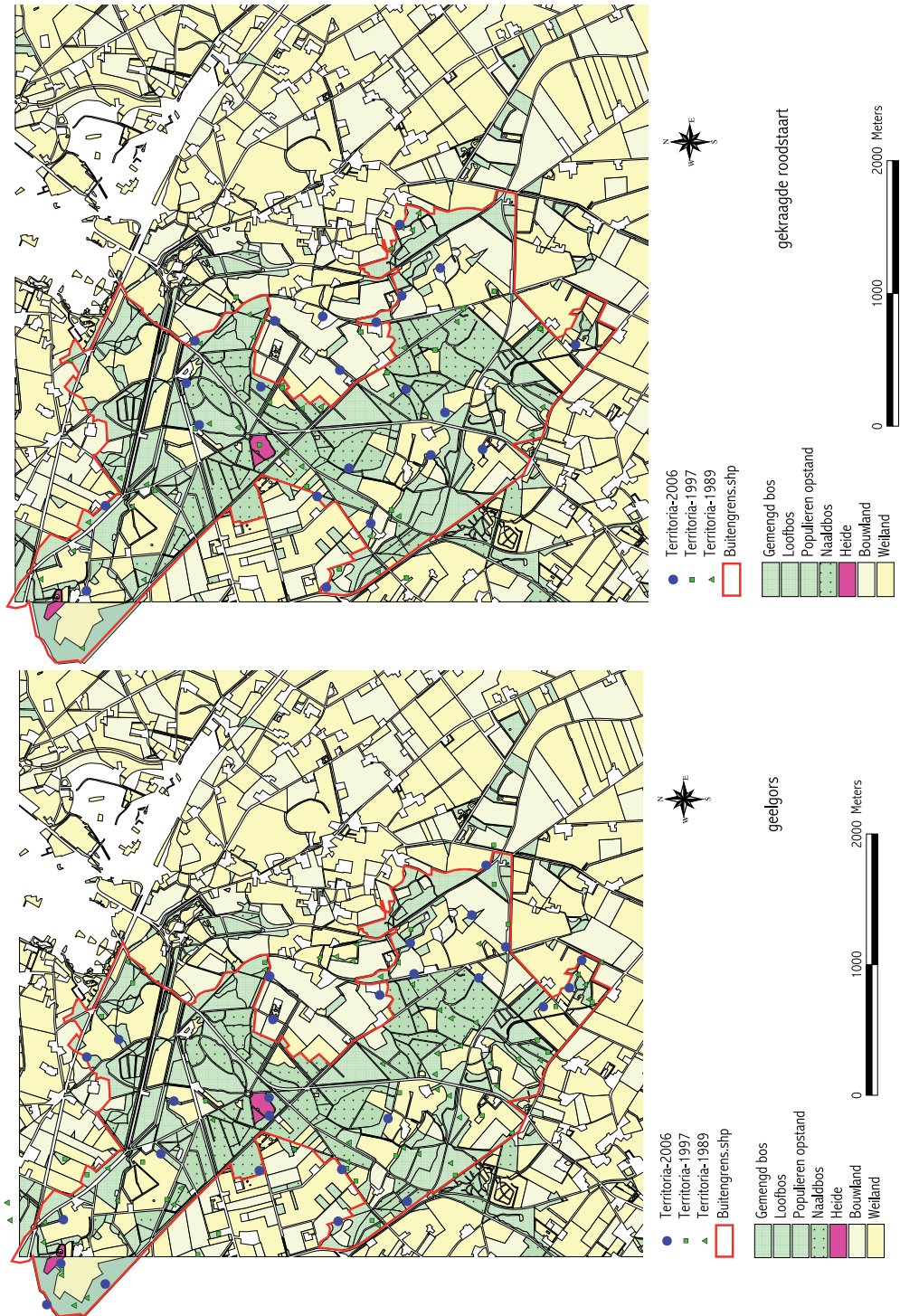
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 6. Geelgors en Gekraagde roodstaart.

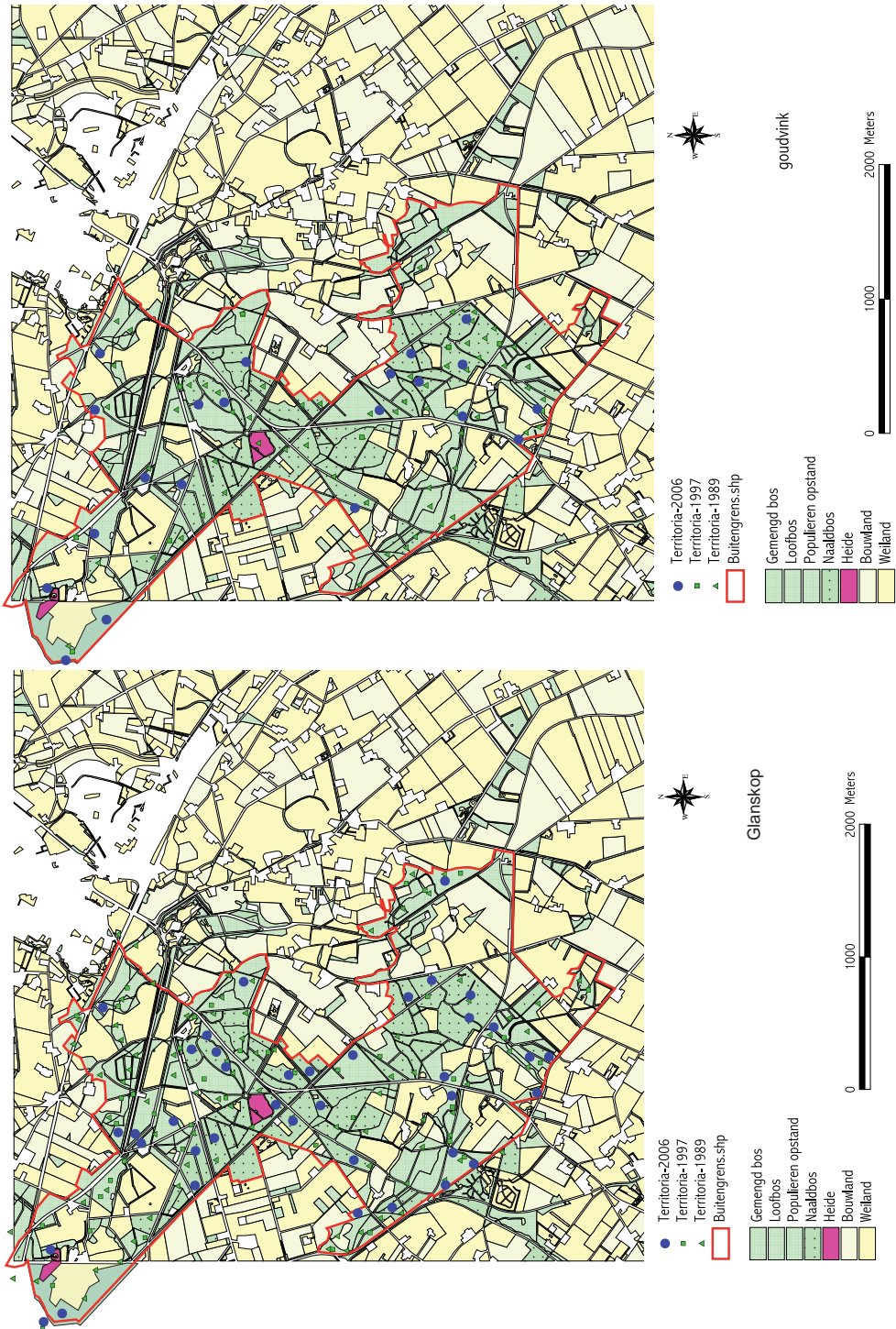
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 7. Glanskop en Goudvink.

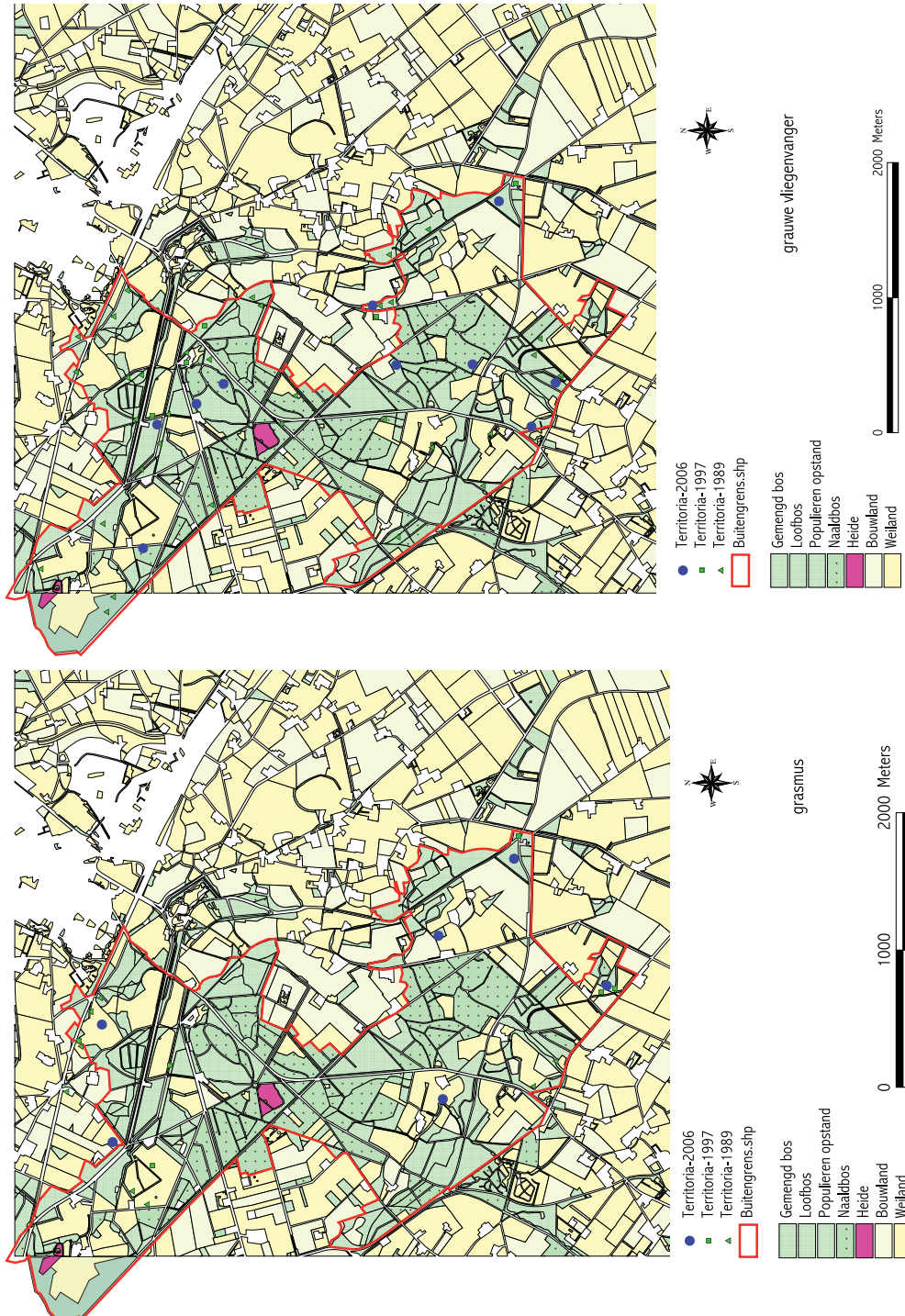
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 8. Grasmus en Grauwe vliegenvanger.

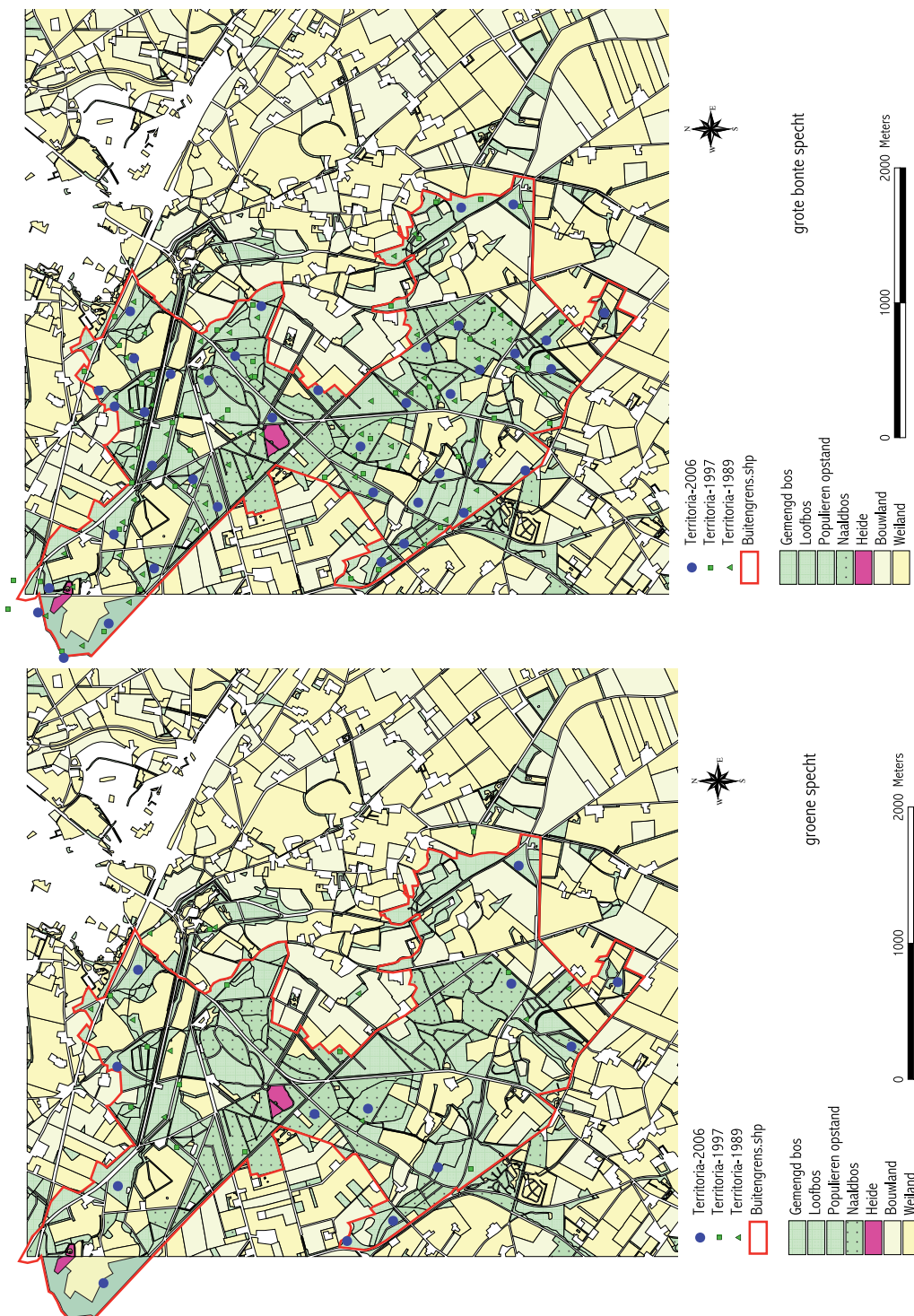
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 9. Groene specht en Grote bonte specht.

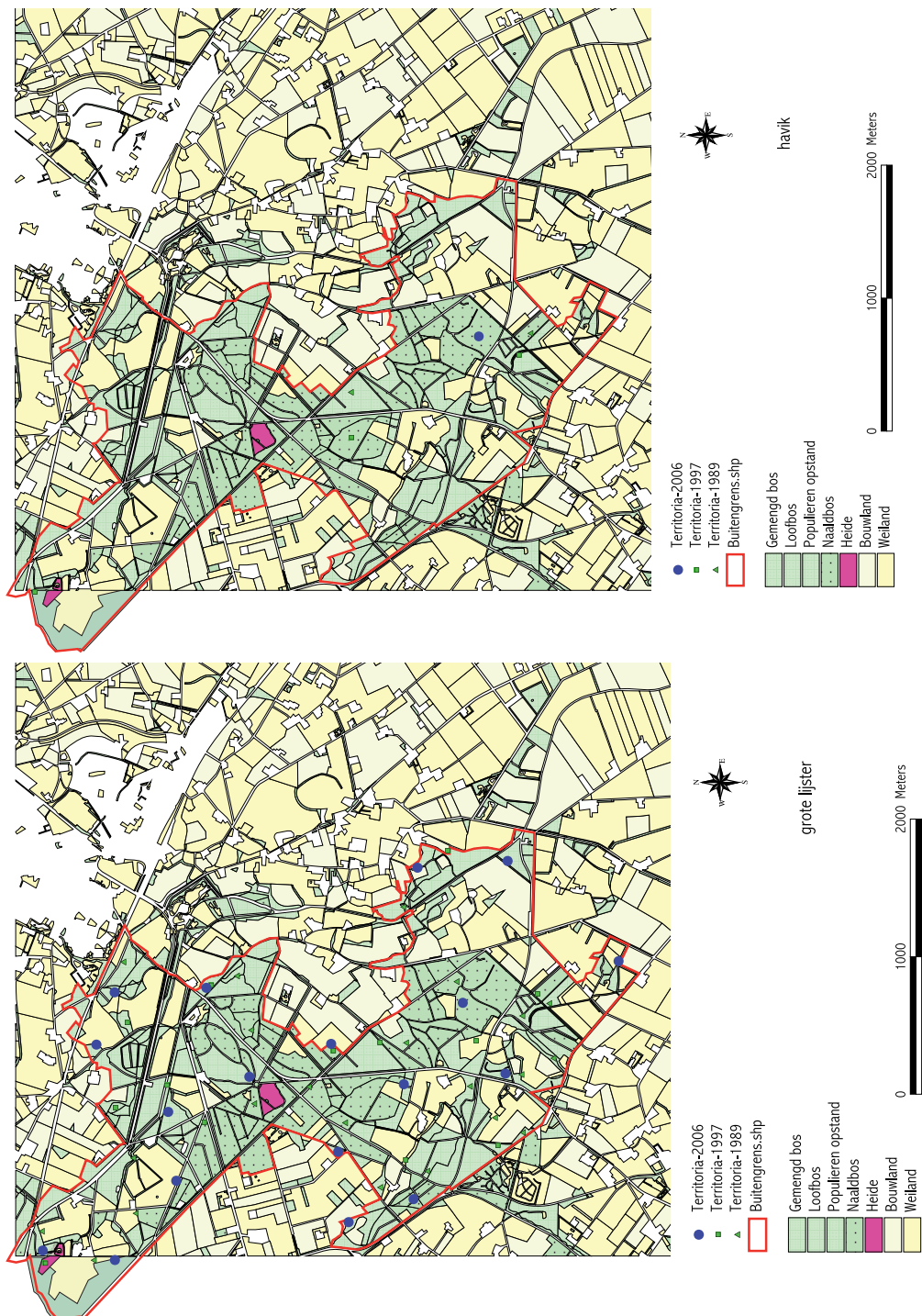
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 10. Grote lijster en havik.

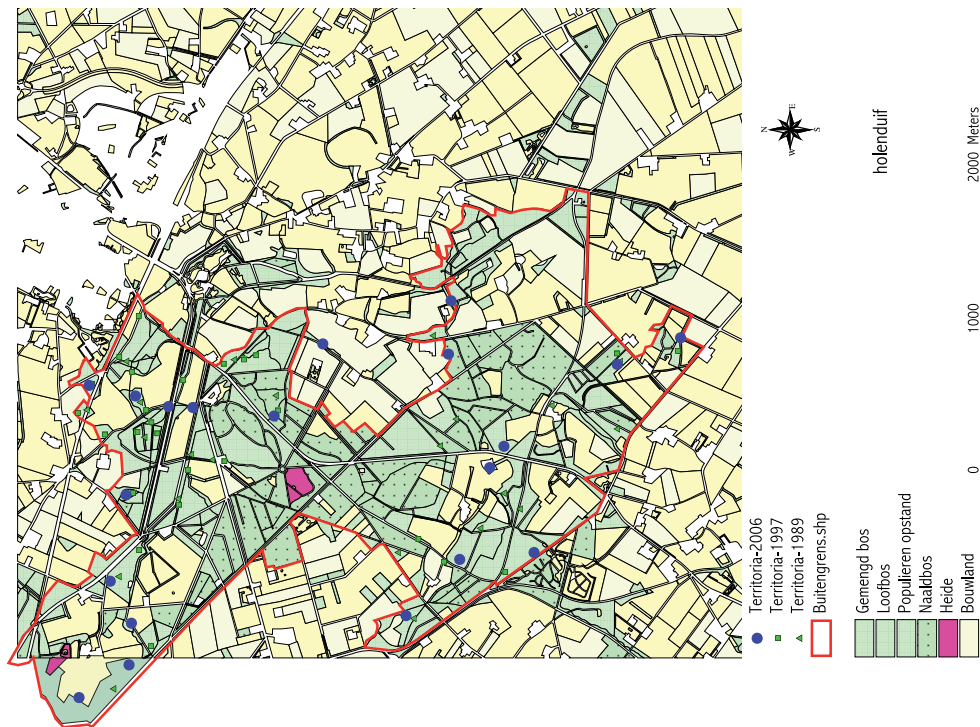
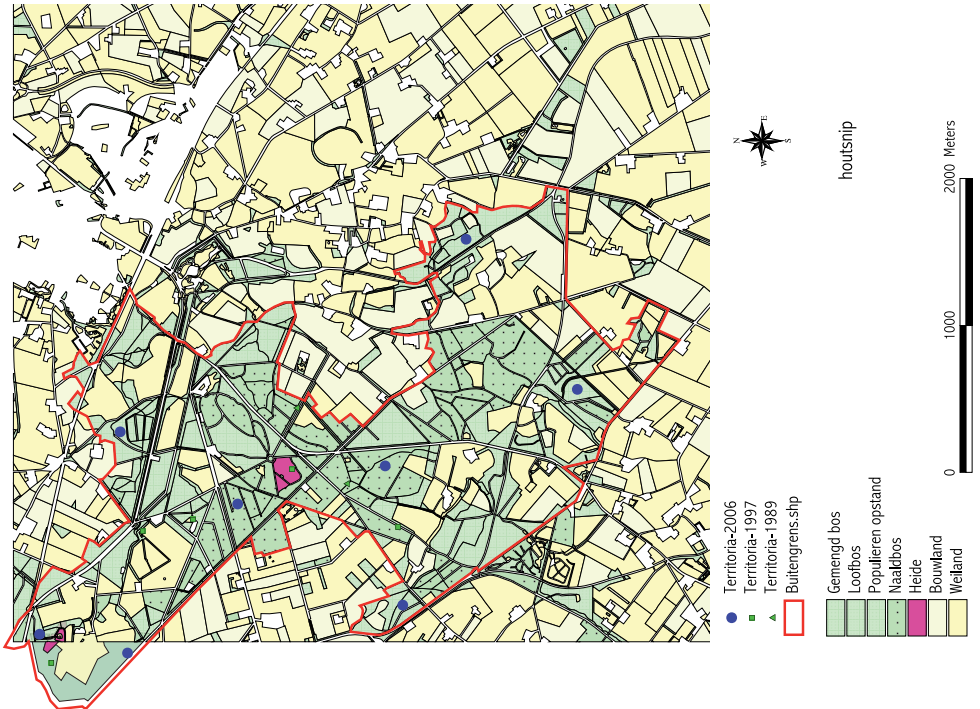
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 11. Holenduif en Houtsnip.

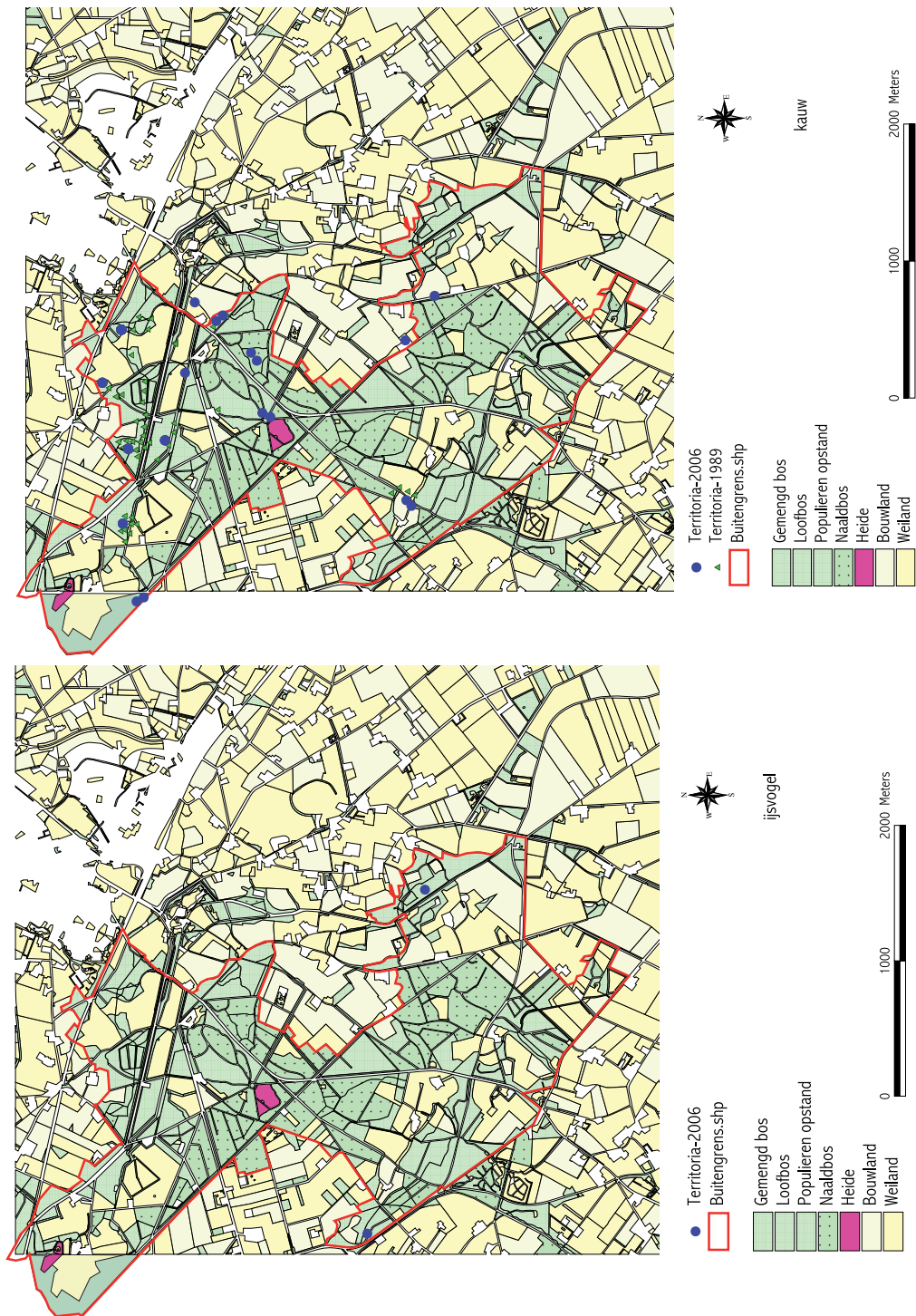
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 12. IJsvogel en Kauw.

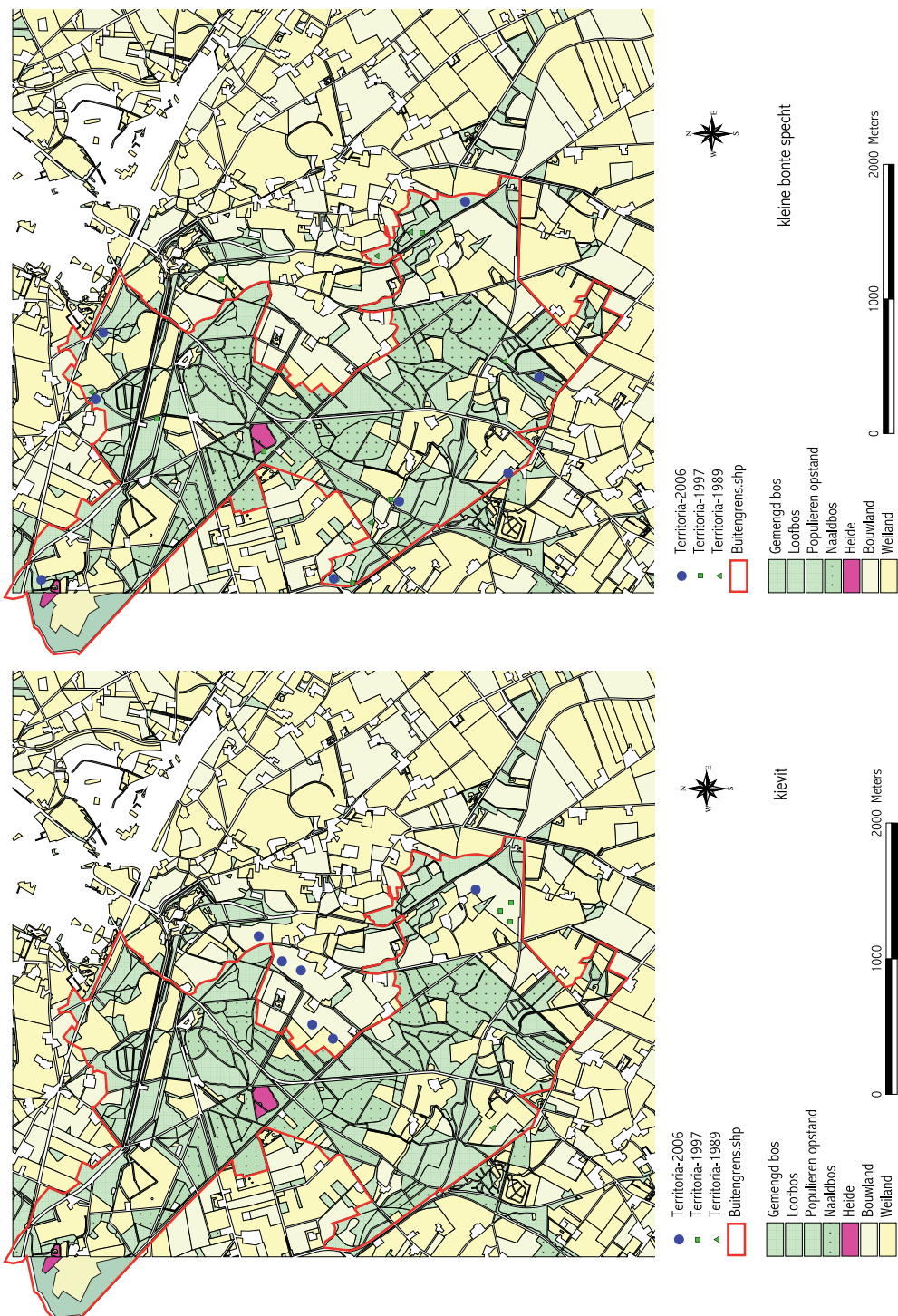
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 13. Kievit en Kleine bonte specht.

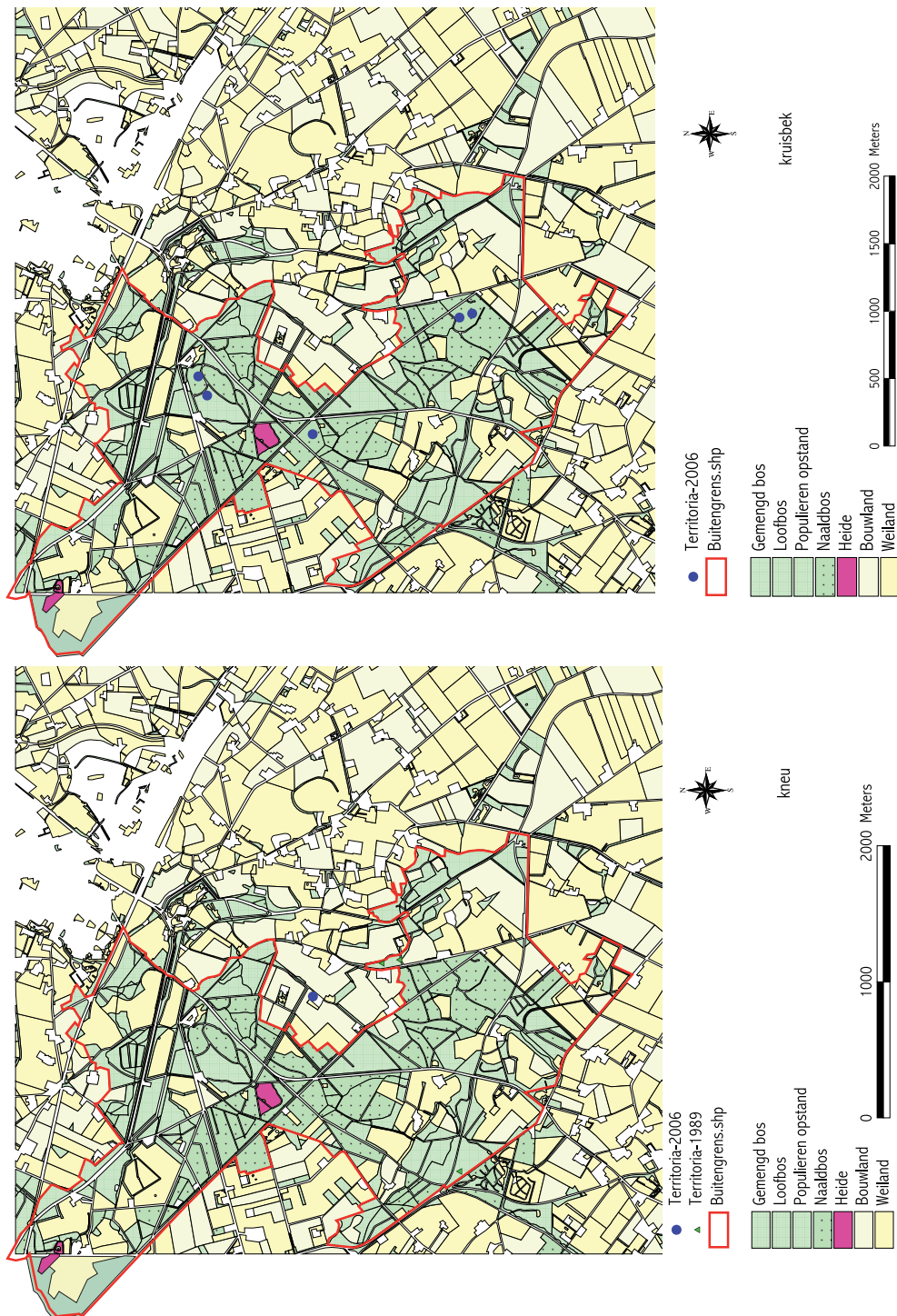
Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 14. Kneu en kruisbek.

Territoria in 1989, 1997 en 2006.

Bijlage 15. Kuifeend en Kuifmees.

Territoria in 1989, 1997 en 2006.

